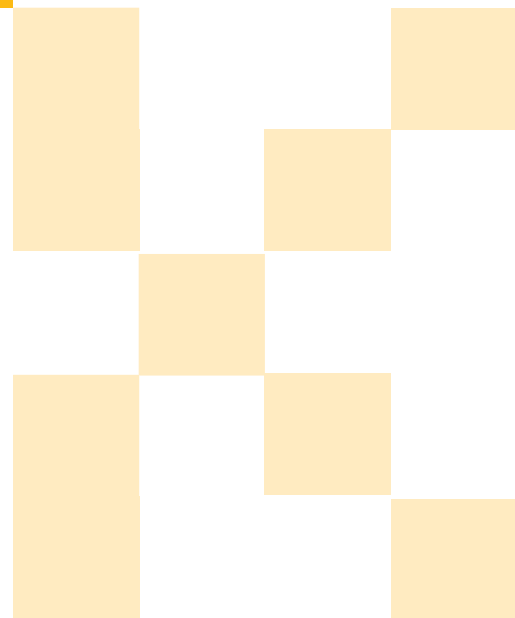

**РОДОВО ОДГОВОРНА
СТРАТЕГИЈА ЗА
ОДРЖЛИВ РАЗВОЈ
НА ОПШТИНА
КОЧАНИ
2019-2023**

РОДОВО ОДГОВОРНА
СТРАТЕГИЈА ЗА
ОДРЖЛИВ РАЗВОЈ
НА ОПШТИНА
КОЧАНИ
2019-2023

Кочани, ноември 2018

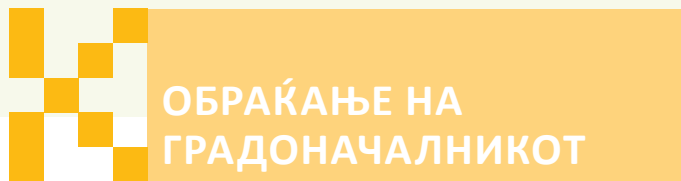

Оваа публикација е изработена во рамките на проектот „Промовирање на родово одговорни политики во Југоисточна Европа и Република Молдавија“, имплементиран од UN Women – Тело на Обединетите нации за родова еднаквост и зајакнување на жените, финансиски поддржан од Швајцарска агенција за развој и соработка и Австриска агенција за развој и соработка. Мислењата и ставовите изразени во оваа публикација се мислења и ставови на авторите и нужно не ги претставуваат мислењата и ставовите на UN Women, Обединетите нации или на другите придружни организации.

Наведените граници и имиња, како и ознаките користени на мапите од овој извештај не претполагаат официјална потврда или прифаќање од страна на Обединетите нации.

Овој документ е изготвен со менторска поддршка од страна на Кристина Хаџи Василева, локална експертка за родово одговорно буџетирање, во рамки на проектот „Промовирање на родово одговорни политики во Југоисточна Европа и Република Молдавија“.

Обраќање на градоначалникот	3
ВОВЕД	4
МЕТОДОЛОГИЈА ЗА ИЗРАБОТКА НА СТРАТЕШКИОТ ПЛАН	7
II. РЕЗИМЕ НА СТРАТЕГИЈАТА за одржлив развој	9
ПРОФИЛ НА ОПШТИНА КОЧАНИ	10
Природни ресурси	11
Клима и климатски карактеристики.....	14
Релјеф и релјефни карактеристики	15
Почви	16
Вегетација	17
Фауна	17
Население	18
Сообраќајна инфраструктура	20
Втор дел	21
Локална самоуправа.....	21
Трет дел.....	32
Локален економски развој	32
РОДОВО ОДГОВОРНА СТРАТЕГИЈА ЗА ОДРЖЛИВ РАЗВОЈ НА ОПШТИНА КОЧАНИ 2019 – 2023	43
Стратешка област ЕКОНОМИЈА	44
Стратешка област ОБРАЗОВАНИЕ.....	46
Стратешка област СПОРТ	47
Стратешка област ЖИВОТНА СРЕДИНА	50
Стратешка област ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА.....	53
Стратешка област КУЛТУРА.....	55
Стратешка област ТУРИЗАМ	56
Дополнително јакнење на капацитетите на ЕЛС Кочани за	57
добро управување	57
Динамика на спроведување на стратегијата.....	58
Управување и координација на активностите	58
СЛЕДЕЊЕ И ЕВАЛУАЦИЈА	59
ФИНАНСИРАЊЕ НА СТРАТЕГИЈАТА	59

Почитувани,

Да се биде градоначалник на една општина каква што е општина Кочани е голема привилегија, но едновременно и одговорност. Пред нас стојат многу предизвици – од решавање инфраструктурни проблеми до модернизација на општината. Со сериозен и одговорен пристап, постапно решаваме голем дел од проблемите на нашите сограѓани/ки и настојваме значително да го подобриме квалитетот на животот. Успехот на една заедница зависи од способноста на локалните средини да се прилагодат на брзите промени во светот и во способноста да ја зајакнат сопствената конкурентност, што значи привлекување и задржување на младите да работат и да живеат овде.

Како локална власт, во соработка со централната, се насочуваме кон подобрување на бизнис-климата и кон обезбедување поволни услови за локален економски развој. Паралелно со ова е грижата и дејствувањето во сите сфери на надлежност на единицата на локалната самоуправа и следење на брзиот техничко-технолошки и комуникациски развој. Овде посебно ќе го нагласиме образованието како значаен столб на системот, од чиј квалитет зависи општествениот напредок.

4

Овој стратешки документ е еден од најважните документи за развој на Кочани и претставува рамка за дејствување, која ги зема предвид расположливите ресурси, пречките и можностите кои водат кон конкретен пристап и кон посакуваниот севкупен економски развој. Целта на овој документ е да се подобри економскиот развој на општина Кочани, да обезбеди конкурентност и подобри економски резултати во сите сегменти на стопанството, намалување на невработеноста, подигнување на животниот стандард на граѓаните/ките. Овој документ претставува визија за тоа како треба да изгледа општина Кочани во наредните пет години преку планирање кое ќе води кон остварување на дефинираните стратешки цели.

Законските рамки, стратешкото планирање, програмите, повелбите се само појдовна основа за дејствување. Само со политичка волја, настојчивост и иницијативност и со многу разбирање на луѓето околу нас и нивните потреби, напишаното може да се примени. Токму тоа е и целта – со овој документ да одговориме на потребите и на жените и на мажите, и на децата и на пензионерите, и на младите и старите, на здравите и на инвалидите. Клучна е свеста дека само заеднички, жени, мажи, различни по какви било основи, но сплотени во определбата за еднаквост, можеме да градиме и да изградиме општество на еднакви граѓани/ките. Водени од ваквата определба, на оваа Стратегија ѝ дадовме родово одговорна димензија.

Подготовката на Родово одговорната стратегија за развој на Кочани беше овозможена од проектот на UN Women – „Промоција на родово одговорни политики во Југоисточна Европа и Република Молдавија“ што се спроведува со финансиска поддршка од Австриската развојна агенција и Швајцарската агенција за развој и соработка, за што им благодариме. Како градоначалник на општина Кочани целосно ќе се залагам за реализација на зацртаните стратешки приоритети.

Градоначалник на Општина Кочани,

Николчо Илијев

Стратешкото планирање е демократски метод во општината за создавање на визијата и на начините да се достигне посакуваната иднина на општината. Стратешкото планирање служи за насочување на активностите и проектите и нивно претставување во форма на документ - стратешки план.

Стратешкото планирање со општината е рационално управување со неа, а тоа, пак, има потреба од согледување на фактичките состојби и потреби во општината и создавање решенија низ мерки и активности кои реално би можеле да се применат за разрешување на проблемите и потребите на општината. Со други зборови, стратешкото планирање е процес на разбирање на ситуациите во кои се наоѓа општината, анализа која треба да ги идентификува потребите во сите сфери на живеење и врз основа на идентификуваните потреби да се создадат решенија кои би биле можни за спроведување во обидот да се решат општинските потреби и истите треба да бидат базирани на потребите и приоритетите на граѓаните/ките. За да можат решенијата да бидат реално остварливи, заемно поврзани и интегрирано да влијаат врз постоечката состојба, потребно е постоење на заедничка визија за тоа каде граѓаните/ките и институциите, т.е. сите општествени чинители, сакаат да биде општината во иднина и начини како да се стигне до таму. Сознанието за овие потреби треба да ја опфати целокупната организациска структура на општината и капацитетите на севкупните локални ресурси, споредени со ситуацијата на регионално и национално ниво. Визијата, стратегијата и планираните активности треба да бидат реални и можни за спроведување од страна на општината, а не само нејзини желби и соништа. Дел од активностите можат да бидат спроведени и од другите локални чинители.

Стратешкиот план за родово одговорен економски развој е рамка за дејствување, која ги зема предвид расположивите ресурси, пречките и можностите кои водат кон конкретен пристап и кон посакуваниот севкупен економски развој. Стратешкото планирање ја дефинира визијата и стратешките долгорочни цели, како и политиката за локалниот развој, преку дефинирање на развојна рамка со конкретни развојни цели и мерки, односно програми и/или проекти за нивна реализација на подолг рок. Работата на спроведувањето на поставените задачи од овој документ претставува средство за планирање, планско прилагодување на околината кон промените, утврдување на приоритетите и нивно насочување на ресурсите кон обезбедување максимално искористување и ставање во функција на локалниот економски развој на општината, остварени преку годишните планови и програмите кои се од вонредно високо значење за програмираниот развој за одредена област, согласно законските надлежности за работа на општината. Родово одговорното стратешко планирање низ целиот процес посветува внимание на родовата еднаквост преку постојана проверка на поставените цели и резултати од родовата перспектива, т.е. дали подеднакво одговараат на потребите на мажите и жените, момчињата и девојчињата. Исто така, поттикнува и промовира цели кои се однесуваат на подобрување на положбата на жените во заедницата.

Стратешкиот план ќе придонесе за остварување на визијата на општината преку остварување на стратешките цели, кои, пак, претставуваат мерки за решавање на најгорливите проблеми со кои се соочува општина Кочани. Невработеноста, потребата за јакнење на човечките капацитети преку образование и доквалификација, обезбедувањето чиста животна средина, подобрување на инфраструктурата заради зајакнување на економскиот и социо-културниот развој и вклученоста на ранливите групи се клучните предизвици со кои се соочува општина Кочани.

Почетна идеја на стратегијата за развој на општина Кочани е обезбедување одржлив развој, идеја што го надминува времетраењето на оваа петгодишна стратегија. Одржливиот развој генерално претставува економски развој што се спроведува без осиромашување на природните ресурси. Најпознатата дефиниција за одржлив развој е: „Одржливиот развој е развој што ги постигнува потребите на сегашноста без да ја изложува на ризик

способноста на идните генерации да ги задоволат нивните потреби“¹.

Одржливоста е основата за денешната водечка глобална рамка за меѓународна соработка – Агендата 2030 и целите за одржлив развој (SDGs).

Во овој контекст стратегијата на општина Кочани ќе се насочи кон целите за одржлив развој земајќи ги предвид локалниот контекст и потребите, посебно:

- планирање на локалниот економски развој преку утврдување на развојните и структурните приоритети, со цел овозможување одржлив и балансиран економски развој и намалување на социјалните и економските диспаратети помеѓу различни групи во заедницата;
- водење нлокална економска политика и спроведување мерки и активности за изнаоѓање услови за подобрување на квалитетот на животот на граѓаните/ките на општината, посебно земајќи ги предвид потребите на маргинализираните групи и жените;
- поддршка на претприемнички иницијативи и развој на малите и средните претпријатија на локално ниво и развој на локалната заедница и мрежа на институции и агенции преку промовирање на партнерство и рационално користење на природните ресурси;
- планирање мерки и активности што произлегуваат од Европската повелба за еднаквост на жените и мажите во локалниот живот.

6

Уште пред да се почне со изработка на стратешкиот план, општина Кочани ја нагласи определбата на општината за рамноправност, по сите основи и еднакви можности на сите граѓани/ките во заедницата. Општина Кочани е посебно фокусирана да обезбеди еднакви можности за мажите и жените. Овие еднакви можности не се само декларативни заложби на општината, туку и се оживевани преку конкретни активности, од кои дел веќе се спроведуваат преку годишната програмата за еднакви можности, а дел се планираат во рамките на родово одговорниот стратешки план за развој. Определбата на општина Кочани за родова рамноправност е отсликана во називот на стратегијата. Додека сите останати општини ја нарекуваат „Стратегија за локален економски развој“, во Кочани се нарекува „Родово одговорна стратегија за развој на општина Кочани“. Стратешкиот план ја има и функцијата на промотор за одржлив развој на општина Кочани и е изготвен во согласност и склад со законските надлежности на единиците на локалната самоуправа, кои треба да се носители на локалниот економски развој. Ваквите надлежности подразбираат идентификување и поставување приоритети за поттикнување на севкупниот локален развој, водење успешна економска политика на ниво на општината, поддршка на развојот на мали и средни претпријатија и учество во воспоставување и развој на локална институционална мрежа за промовирање партнерства.

Со цел поквалитетно изготвување на стратешкиот план на општина Кочани, вклучени беа сите заинтересирани структури на општината. Прво беше формирано координативно тело, составено од претставници на сите сектори од општината, тело кое имаше за цел да го помага процесот на планирање, споделувајќи информации со кои располагаат, подготовка на профилот на општината преку собирање на информациите од надлежните институции и логистички да помогнат во спроведување на работилниците. Исто така, задача на ова тело беше да ги консултира релевантните институции, граѓани/ките и НВО во сите фази од подготовката. На првата средба ова координативно тело, врз основа на свои аргументирани податоци ги предложи следниве стратешки области:

¹ “Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future” (Brundtland Report), October 1987, UN documents - <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>

1. Економија
2. Туризам
3. Образование
4. Спорт
5. Култура
6. Животна средина
7. Здравство и социјална заштита
8. Земјоделе

Подоцна овие области беа прифатени како стратешки од страна на сите вклучени во процесот².

Во процесот на изработката на стратешкиот план, Општина Кочани се фокусираше на целокупната сопствена територија и сите нејзини населени места. Учесниците во изработката на овој стратешки план се водеа и ги потврдија следните значајни принципи за подготовка и имплементација на стратешкиот документ:

- *Законитост и прифатливост,*
- *Чувство на сопственост,*
- *Одржливост,*
- *Квалитет,*
- *Ефикасност и ефективност,*
- *Насочен процес на планирање на развојот,*
- *Сеопфатно планирање на развојот,*
- *Практика на добро владеење – преку промовирање на вредностите: транспарентност, вклученост, партиципативност, одговорност, ефикасност, ефективност, еднакви можности, кохерентност и реализација;*

Наведените принципи и вредности ќе бидат валидни во текот на спроведување на стратешкиот план, како и при следењето и оценката во постигнувањето на целите за општина Кочани.

² Повеќе за методологијата на работа во делот „Методологија за изработка на стратешки план“

ИЗРАБОТКА НА СТРАТЕШКИОТ ПЛАН

Изработката на Родово одговорната стратегија за развој на општина Кочани беше преку партиципативен и транспарентен процес со вклучување на сите клучни засегнати страни и со посебен фокус на родовата интеграција во сите аспекти на процесот. Ова подразбираше формирање на повеќесекторско тело кое работи низ дефиниран процес на истражување, систематизација на податоци и подготовка на работна верзија која минува низ процес на јавна расправа и на крај изготвува финална верзија што се поднесува до Советот на Општина Кочани на усвојување со наслов „Родово одговорна стратегија за одржлив развој на општина Кочани (2019-2023)”,

Избраната методологија го користеше пристапот „од долу нагоре“ (bottom up³) и процесот на изработка го организираше во циклус од три работилници и консултации со градоначалникот, општинската администрација, советот и останатите чинителите/засегнати страни во периодот меѓу работилниците и во завршната подготовка на документот. Работилниците имаа за цел да ги вклучат чинителите и од нив да генерираат податоци, ставови и идеи од учесниците на работилниците и истите да ги вградат во развојниот процес на изработка на документот. Консултациите, пак, се однесуваа и беа насочени кон добивање дополнителни информации, ставови и идеи од учесниците на работилниците и преку нив од локалното население заради посеопфатно и структурирано искористување на општинските капацитети, знаења и вештини во дефинирање на програмата.

Координативното повеќесекторско тело беше составено од 9 лица, раководители на сектори и одделенија во општината, внимавајќи на родовиот баланс во телото. Партиципативниот процес на планирање ги вклучи јавниот, приватниот и граѓанскиот сектор. Процесот се одвиваше преку организирање три работилници и сумирање и заклучоци помеѓу работилниците.

На работилниците учесниците беа поделени во осум помали работни групи (Економија, Туризам, Образование, Спорт, Култура, Социјална и здравствена заштита, Земјоделие). Овие работни групи ги претставуваа стратешките области на кои ќе се фокусира општина Кочани. На првата работилница (29.05.2018) секоја од групите работеше на SWOT⁴-анализа. Беше спроведена комбинација на SWOT со PESTLE-анализа (анализа на надворешна околина, социјален контекст, легислатива и животна средина), со цел да се добие сеопфатна анализа на моменталната состојба во која се наоѓа општината. На втората работилница (5.6.2018) беа дефинирани визијата и мисијата. Поаѓајќи од изготвената SWOT-анализа, работните групи на втората работилница, водени од менторката, ги дефинираа стратешките цели и краткорочните цели. При дефинирање на стратешките приоритети посебно се внимаваше истите да бидат еднакво значајни за жените и мажите. Секоја од групите поделени по области како на првата работилница, преку аргументирана дискусија ги одбираа стратешките приоритети (приоритети од слабите страни и можностите). Посебно внимание беше посветено на избор на приоритети кои се остварливи и реални. На третата работилница (19.06.2018) согласно целите поставени на втората работилница се предлагаа конкретните мерки/активности, т.е. конкретните проекти кои треба да се спроведат. По третата работилница модераторите во еден документ ги сумираа резултатите од трите работилници и ги споија со профилот на општината изготвен од страна на претставник на општина.

³ Оваа метода е инструмент за олеснување на примената на партиципативен развоен пристап што ги вклучува сите членови на регионот разбран како заедница. Овој инструмент се користи за пренесување информации, идентификување потреби и утврдување основа за регионална акција. Пристапот „од долу нагоре“ активно ги вклучува субјектите од регионот во процесот на планирање и одлучување поврзан со нивниот развој. Вклучувањето на регионалните чинители ги опфаќа населението во целост (преку нивни претставници), економски и социјални интересни групи, како и репрезентативни јавни и приватни институции. Ваквиот пристап гарантира дека стратешките приоритети на национално ниво се одразени во регионалните иницијативи со истовремено нивно прилагодување на регионалните и локалните потреби. Пристапот „од долу нагоре“ означува дека локалните/регионалните чинители учествуваат во одлучувањето за стратегијата и во изборот на приоритетите на кои треба да се работи во нивниот регион. Искуството покажува дека пристапот „од долу-агоре“ не треба да се смета како алтернатива или спротивен на пристапите „од горе надолу“ од националните власти, туку попрво како комбинација и интеракција со нив, со цел да се постигнат подобри општи резултати.

⁴ Резултатите од SWOT-анализата се дадени во Анекс.

При изработката на стратегијата во сите фази се внимаваше предложените мерки/активности/цели/ резултати да ги одразуваат потребите и на маргинализираните и ранливи групи, како и реално да се отсликаат потребите на жените и мажите.

По добивањето на првата верзија на стратешкиот документ, истиот беше ставен на јавна расправа, со цел сите кои немале можност да учествуваат на работилниците да ги дадат своите видувања, идеи и коментари. Коментарите и забелешките од сите релевантни чинители се интегрирани во „Родово одговорна стратегија за одржлив развој на општина Кочани“ и документот се дава на усвојување на Советот на Општината.

Усвојувањето на документот е во согласност со член 22 став 1 точка 3 од Законот за локална самоуправа („Службен весник“ на РМ бр. 5/02). „Родово одговорна стратегија за одржлив развој на општина Кочани“ е во согласност со определбите, приоритетите и стратешките цели на програмата за развој на Источниот Плански Регион и се води од принципите на комплементарност со хиерархиски повисоките документи. Притоа, истовремено и подеднакво, се внимаваше на специфичните потреби и можности на локално ниво и нивното максимално искористување во изработка на документот.

II. РЕЗИМЕ НА СТРАТЕГИЈАТА ЗА ОДРЖЛИВ РАЗВОЈ

ВИЗИЈА

Кочани - енергетски ефикасна, зелена општина, туристички, трговски и културен центар во кој секој граѓанин/ка ја гледа својата иднина.

МИСИЈА

Општина Кочани ќе создаде услови за позитивен економски раст преку систем на одржливо искористување и управување со човечките, природните и инфраструктурните ресурси, систем што ќе создаде нови работни места и ќе го подобри квалитетот на живеење во општината. Општина Кочани ќе овозможи и поттикне создавање општество со еднакви можности и економски раст кој ги зема предвид различните потреби на различните општествени групи. **Општина Кочани испорачува ефикасни, ефективни, услуги кон граѓаните/ките и деловните субјекти за целосно остварување на надлежностите, надградувајќи ја својата улога на јавен сервис во локалната заедница.**

Стратешки приоритети и цели на општина Кочани

1. Економија	5. Култура
2. Туризам	6. Животна средина
3. Образование	7. Здравство и социјална заштита
4. Спорт	8. Земјоделе

Поради тоа што најголема надлежност за спроведување на родово одговорниот план за развој на општина Кочани има ЕЛС, присутните учесници во подготовката на Стратегијата се согласија дека за дополнителен развој на капацитетите на општина Кочани е потребно да се предвиди посебна стратешка цел, со конкретни мерки и активности.

Прв дел

1. Локација

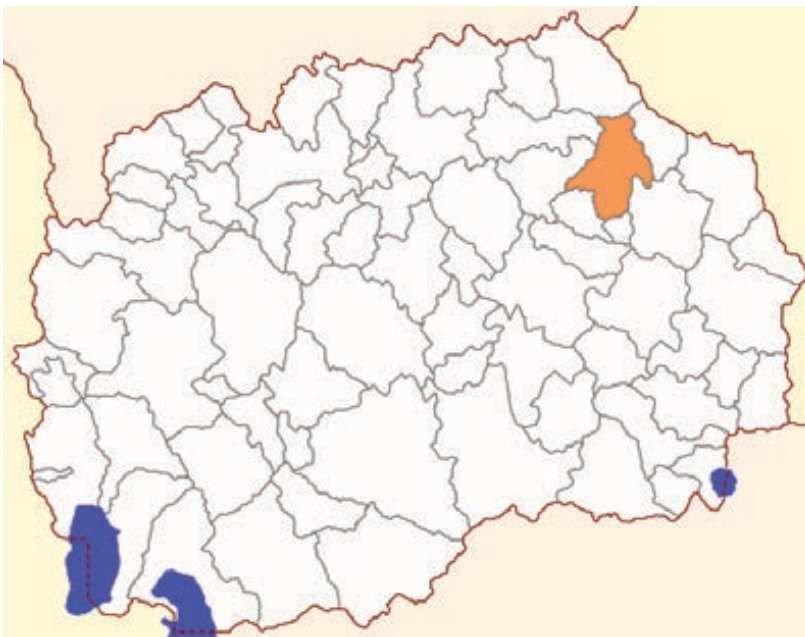
Кочани се наоѓа на 120 км оддалеченост од Скопје, во источниот дел на Република Македонија, поточно ја зазема северната страна на Кочанската Котлина протегајќи се околу двете страни на Кочанска Река во подножјето на Осоговските Планини на надморска висина од 348 метри. Кочанската Котлина со нејзината поширока околина се наоѓа во источниот дел на Република Македонија помеѓу 41°40' и 42°00' северна географска ширина и 22°00' и 22°30' источна географска должина. Кочанската Котлина генерално се протега исток - запад и зафаќа површина од околу 400 км² со средна надморска висина од 330 м ограничена на север со Осоговските Планини со доминантна кота на Царев Врв (2084 м.), на југ-југоисток со планината Плачковица (Туртел 1607 м.) кој стрмно се издига над котлината, на запад со Овчеполската Висорамнина.

Општина Кочани се граничи со општините: Винаца, Зрновци, Чешиново-Облешеве, Пробиштип, Кратово, Крива Паланка и Македонска Каменица.

Општината е составена од 28 населени места, и тоа градот Кочани, кој е и административен центар, потоа низинските села: Грдовци, Мојанци, Горни Подлог, Долни Подлог, Оризари, Прибачево и Тркање и ридско-планинските села: Бели, Нивичани, Пантелеј, Рајчани, Лешки, Црвена Нива, Пашаџиково, Јастребник, Горно Градче, Долно Градче, Припор, Полаки, Безиково, Вранинци, Главовица, Костин Дол, Небојани, Ново Село, Пресека и Речани.

2. Краток историјат

Поради поволната географска положба и одличните природни карактеристики, територијата на денешниот град Кочани била населена од најстарите антички времиња, најпрво од Пеонците, Медите и Траките, а во 80-тите години од VI век почнуваат да се населуваат Словените, поточно до VII век припадници на племето Смолјани ја колонизираат Кочанската Котлина и се утврдуваат во неа. Браќата Кирил и Методиј, основоположниците на словенската писменост, престојувајќи во Брегалничката Област (Мордовис) од 845-855 година почнале со ширење на христијанството на словенски јазик. Иако населбата постои од порано, името Кочани во пишан документ за првпат се среќава од 1337 година. Од крајот на XIV век Кочани е под османлиска власт. Патеписецот Евлија Челебија во 1662 година зборува за населба од 600 куќи и 15 дуќани. Тогаш Кочани примило турска физиономија. Биле изградени доста кули (тврдини) кои служеле како набљудувачки стражарски

места бидејќи од самиот град во котлината не можело да се види што се случува во околината. Во тој период е лоцирана и изградбата на средновековните кули во Кочани, кои имале станбено-одбранбена функција. Едната имала намена на саат-кула и звучно го означувала времето. Кочани и околината останале со мнозинско турско население сè до XIX век, кога дошло до обратен процес - емигрирање на турското население во својата матична земја. Градот растел во XVIII, XIX и особено во XX век, по завршувањето на изградбата на железничката пруга во 1926 година, што придонело за подобрување на транспортните врски со останатиот дел од државата.

ПРИРОДНИ РЕСУРСИ

3. Рудни богатства

Кочанскиот Регион со својата околина просторно сместен околу Кратовско-злетовската Област, помеѓу јасно дефинираните рудни наоѓалишта од исток саската провинција, од запад злетовската провинција, од север тораничката провинција и од југ бучимската провинција, од секогаш (историски архивирана), па и денес претставувал и претставува значаен простор од аспект на природни актуелни рудни и геотермални наоѓалишта и од аспект на потенцијалните појави и наоѓалишта како од метали така и од неметали и термоминерални појави.

Металите во централниот осоговски масив, посебно присутните бакар, олово, цинк и железно-титанските минерали, со карактер на минералоски појави, претставуваат огромен потенцијал, кој нуди објективни предуслови за истражувачко-експлоатациони работи со можност за конкретни економски ефектуирања. Неметалите во Кочанскиот Регион се јасно изразени со конкретно ефектуирање преку организираната експлоатација на габро во село Пантелеј.

4. Хидропотенцијал

Термоминералниот хидропотенцијал е посебно значаен за овој регион, од аспект на големината, температурата (78°C) на верифицираното лежиште на геотермалната вода „Подлог-Бања“, кое експлоатирано преку Геотермалниот систем „Геотерма“, дава можности за широка примена со значајни економски, енергетски и еколошки ефекти. Геотермалната вода во актуелниот момент се применува за топлификација на оранжерискиот комплекс во агрокомплексот, топлификација на дел од градот Кочани, рекреативно бањски цели, како и за минерална вода за пиење со исклучително благотворни својства врз здравјето на луѓето. Геотермалниот систем за експлоатација на геотермалните води е изграден во 1985 година, како резултат на претходно верифицирано лежиште на геотермална вода кое има балансирани резерви од 157 милиони м³ геотермална вода со температура поголема од 50°C. Системот „Геотерма“ претставува техничко-технолошка целина изградена од четири експлоатациони бунари, секундарна поврзана мрежа, пумпно-дистрибутивна станица и магистрално дистрибутивни цевководи со комплетно сопствена инфраструктура. Системот има функција на експлоатација и дистрибуција на геотермална вода од геотермалното лежиште, инсталиран капацитет на системот 300 л/сек. со средна температура од 75°C.

Брегалница, која тече по средината на полето, е главниот рецепиент во котлината. Во неа се вливаат сите речни текови од ова подрачје, и тоа десет од левата страна, од Осогово и шест реки од десната страна од Плачковица. Во Кочанската Котлина Брегалница навлегува кај с. Истибања, тече кон југозапад и ја напушта кај с. Крупиште каде на запад од неа изградила плитка сатеска. Низ полето реката има рамнински карактер со просечен пад од 1,8%. Коритото ѝ е плитко и непостојано, често затрупувано со наносите на притоците и пороите, што предизвикува излевање на водата и поплавување на околното земјиште. Таа и плиткиот издан се причината за образување заблатени површини околу коритото речиси низ целиот нејзин тек во полето.

Име на реката	Површина на сливот во км ²	Должина во км.	Просечен пад	Пошуменост во %
Кочанска Река	198,0	34,0	39,3%	45
Оризарска Река	137,0	30,0	39,5%	50
Брегалница	4307,0	225,0	7,0%	-

Кочанска Река извира од јужната страна на Лопенската Била на Осогово во месноста Ретки Буки на надморска височина од 1630 метри, а во Брегалница се влива над с. Чифлик на 295 м.н.в. Има доста голем пад (39,3%), што овозможило во нејзиното корито кај с. Д. Гратче да се изгради брана која според селото го носи името „Гратче».

Оризарска Река извира под Царев Врв на Осогово на надморска височина од 1.510 метри, а во Брегалница се влева над с. Мојанци на надморска височина од 320 метри. Долга е 30 км, а настанува од две реки, Бела и Црна Река, кои се соединуваат кај с. Речани.

Општа карактеристика за сите реки е што имаат највисок водостој во април и мај кога се отопува снегот во високите планински делови, а најнизок во јули и август, кога врнежите се минимални, температурата на воздухот висока и испарувањето големо.

Во кочанскиот крај постои и едно вештачко езеро. Тоа е Кочанското Езеро. Кај месното население познато како езеро Гратче. Изградено е на Кочанската Река 6 км северно од Кочани кај с. Д. Гратче во 1959 година. Површината на акумулацијата изнесува 0,19 км², акумулира вода од 2.4 милиони м³ која се користи за снабдување на населението и индустријата во Кочани со вода и за наводнување на 576 ха обработливо земјиште во Кочанско Поле.

Кочанското Поле се наводнува и со води од вештачкото езеро „Калиманци». Тоа се наоѓа на реката Брегалница во Овчеполско-истибањската Клисура, а изградено е во 1969 година. Браната е камено-насипна со глинено јадро, висока е 92 м, а долга 240 м. Езерото е долго 14 км, широко 0,3 км и длабоко 80 метри. Зафаќа површина од 4.23 км² и акумулира 127 милини м³ вода. Основната намена е за наводнување на околу 28.000 ха главно оризови полиња во Кочанската Котлина, но и на дел од обработливите површини во Овче Поле. Вишокот вода се користи за производство на електрична енергија преку за таа цел изградената хидроцентрала со инсталирана моќ од 12,8 MW.

5. Планини

Во природните богатства на општината Кочани е и планината Осогово. На 20 км северно од Кочани, на надморска висина од 1.640 м. во Осоговските Планини се наоѓа туристичкиот локалитет Пониква, покриен со густа букова шума и разновидна тревна вегетација. Поради поволната клима Пониква претставува извонредно место за развој на летен и зимски туризам. До локалитетот Пониква води асфалтен пат до објектите на детското одморалиште. На Пониква се изградени сместувачки капацитети и спортско-рекреативни објекти, постои одморалиште, ски-патеки, два ски-лифта, викенд-населба, ресторани, мотели. Искористување на водните извори нема да овозможи доволни количини вода во догледен период. Затоа се наметнува идејата за изградба на земјена брана во сливното подрачје на место викано Арамиска чешма со што долгорочно би се решил проблемот со вода за пиење не само на рекреативниот центар Пониква туку и на поширокиот регион.

6. Оризот – симбол на Кочани

Кочанскиот ориз е првиот заштитен производ со ознака на потеклото во Република Македонија. Внесен е во регистарот на ознаки на потеклото на Заводот за заштита на индустриската сопственост во 1999 година. Во образложението со кое се признава ознаката на потеклото стои дека овој ориз се карактеризира со дебело, кратко и широко зрно, стаклесто, со мал брашнест дел на попречниот пресек. Кочанскиот ориз се произведува во Кочанската Котлина, меѓу Кочани на север и

Мородвис на југ, чија должина е 26 км, со нето обработлива површина од 12 205 ха.

Со патот на оваа едногодишна билка до Кочани се поврзани повеќе легенди и преданија, а првите писмени записи потекнуваат дури од XVI век.

Според едно од преданијата забележано во патописните белешки од 1930 година оставени од Тодор Маневиќ, одгледувањето на оризот во Кочанско се поврзува со времето на Александар Македонски, кој го донел по походот во Персија.

Првите писмени записи за оризопроизводството се среќаваат во повеќе пописни листи за македонската територија каде се забележани места со името Челтикчилер, Челтикчи или Челтикчија, со превод – Оризари, податок кој наведува на претпоставка дека е можно тие да постоеле од почетокот на XV век.

Во пописниот лист за 1519 година е даден список на оризарските села од Кустендилскиот Санџак. Во него за кочанската и за штипската нахија се споменува селото Челтукчи (Оризари).

Населението коешто одгледувало ориз било познато под името оризари или челтукчи. Отоманската Империја му придавала посебно значење на неговото одгледување.

Според Васиљевиќ, во првата половина на XIX век Кочани бил главен извор за производство и трговија со ориз, а кочанскиот ориз бил и останал подеднакво баран на пазарите и на добар глас на целиот Балкан.

Оризовата култура имала значајно место и во периодот по Втората светска војна. Првото повоено земјоделско стопанство во Кочани било формирано 1947/48 година, најпрвин како Градска економија „Мирче Ацев“, а подоцна под називот „Искра“. Истата година Овошниот расадник формиран во 1927 година се трансформира во Реонска опитна станица, со посебен акцент на оризопроизводството како главна земјоделска култура.

Во седумдесеттите и осумдесеттите години на XX век кочанскиот ориз покривал 60 % од тогашниот југословенски пазар. Кочани имал ексклузивно право на увоз за преостанатите 40% за задоволување на целокупните потреби од ориз, преку ТП „Оризокомерц“.

Во 2014 година во Кочанско се засеани околу 5.174 ха со ориз. Просечниот принос на арпа изнесувал 5.895 кг/ха, а биле произведени вкупно 30.500 тони арпа. Рекордно производство на ориз во Кочанско е регистрирано во 1987 година, кога биле произведени 49.342 тони арпа на површина од 9.675 хектари.

КЛИМА И КЛИМАТСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ

Во Кочанската Котлина се јавува комбинирана изменета медитеранска и умерено континентална клима, врз која силни обележја даваат и локалните орографски услови.

Со просечна годишна температура на воздухот од 13,0°C Кочанската Котлина се вбројува во редот на топлиите котлини во Македонија. Сите летни месеци во годината имаат температура над 20°C, а средната летна температура изнесува 22,6°C. Средната зимска температура исто така е висока и изнесува 3,0°C. Средната температура во пролет е 12,8°C, а во есен 13,5°C.

Од аспект на земјоделството, температурните односи се мошне погодни. Тие одговараат и на култури што се доста топлољубиви. На пример, за оризот средната годишна температура не смее да биде под 12-13°C, во фазата на никнување да не бидат пониски од 11°C, во фаза на цветање под 22°C и во фазата на зреење под 19°C. Во

котлината постојат сите овие температурни услови, а тие се погодни и за голем број други индустриски култури, како афионот, памукот и др.

РЕЛЈЕФ И РЕЛЈЕФНИ КАРАКТЕРИСТИКИ

Во релјефот на котлината се јавуваат поголеми релјефни форми - рамнина, ритчесто земјиште и планински дел и помали релјефни форми - езерски или абразивни и речни или флувијални форми, поконкретно тераси.

Рамничарскиот релјеф во Кочанско го чини теренот со надморска височина од 290 до 500 метри. Зафаќа вкупна површина од 201,045 км². Покрај Кочанското Поле, кое се протега помеѓу Кочанска и Оризарска Река или Масалница, него го чинат уште низа други помали полиња и места во атарите на полските села. Во атарот на с. Грдовци такви се Мало Поле и Морошко Поле; во атарот на с. Прибочево Горно и Долно Поле; кај Долни и Горни Подлог, Владичко и Средно Поле, во атарот на с. Оризари, Белско Поле и др.

Во релјефен поглед, дното на котлината е релативно рамно со извесна наведнатост од двете страни кон Брегалница, а заедно целото поле кон запад. Тоа е голема релјефна погодност која заедно со плодната почва и расположливата хидрографска мрежа овозможува природно движење на водата и дозволува житните култури, посебно оризот, да егзистираат во извонредни природни услови.

Втората релјефна целина, ридското земјиште, во Кочанско зафаќа површина од 210,162 км² и се простира околу рамното котлинско дно помеѓу 500 и 1000 м.н.в. Специфично за Кочанско е што ридовите поради различниот геолошки состав имаат различна форма и висина. Така, овде се јавуваат три различни вида ридски терени: вулкански, карстни и серпентински ридови.

Додека најнискиот дел на котлината, полето, релјефно е монотono, ридестиот терен е расчленет, планинскиот дел е најатрактивен. Кочанско се простира на дел од планините Осогово и Плачковица, зафаќа вкупна површина од 166,452 км², а се протега на надморска височина од 1 000 до 2.252 метри. Осогово е највисоката планина во источниот дел на Македонија на која врвот Руен достигнува височина од 2.252 метри. Меѓутоа, нејзината атрактивност, покрај висината ја чини и свездестата релјефна структура составена од голем број била и врвови. Така, југозападно од Руен се издига Султан Тепе (2.085 м) - срцето на Осогово. Од него како од раскрсница се издвојуваат четири долги била, и тоа: кон југозапад Лопенското Било, кон југ Д'лги Дел, кон југоисток Китка и кон северозапад Колинкамеското Било.

Значењето на сите релјефни форми за развој на стопанство и животот на луѓето во кочанска општина е големо. Рамнинскиот дел - полето располага со плодни обработливи површини, со што е овозможен висок развој на полјоделството. Најмногу е застапено одгледувањето ориз, потоа пченка, пченица, но застапени се и градинарските, фуражните и индустриските култури.

Во ридестите терени, земјиштето не е така плодно, често наклонот е голем што не дозволува примена на механизација,

а отсуствува и можноста за наводнување. Тука особено од житото се одгледуваат јачменот и пченицата, а пространите пасишта овозможуваат развој на сточарството, посебно овчарството. Планинскиот дел изобиљува со шуми и пасишта.

ПОЧВИ

Најголем дел од Кочанското Поле е на надморска висина од 300-500 м. Овие простори главно се протегаат по текот на Брегалница, Осојница, Масалница, Кочанска и Злетовска Река. На нив се наоѓаат и најквалитетните, алувијални почви. Просторот помеѓу 500 и 1000 метри е слабо разбрануван, ридски и преоѓа во планински и главно е покриен со делувајални почви. Овие два типа на почви - алувијалните и делувијалните, зафаќаат околу 90% од целокупната површина на рамниот дел од котлината. Останатите видови почви, како црвениците, смолниците и друго, покриваат 10%. Алувијалните почви покриваат површина од 6.800 ха. Имаат многу добри хемиски, физички и хидропедолошки својства и како такви влегуваат во редот на најквалитетните видови почви. Тоа се млади почви кои и денеска се создават и постојано се обновуваат со нови количини речен нанос. Содржат доста хумус, органоминерали, глини и биогени елементи. Најпогодни за обработка се оние кои имаат длабок физиолошки активен слој со подземни води на 1-2 метри. Меѓутоа, кога со поплавите се нанесуваат чист чакал и песок, врз плодните алувијални почви се создаваат и неплодни површини. Во горниот дел на котлината алувијалните почви главно се изградени од фин песок, во средишниот дел на полето се глинесто-песокливи, а во долниот дел кон вливот на Злетовска Река во Брегалница се песокливо-глинести. Сите тие лесно се обработливи и даваат високи приноси. На нив со успех се одгледуваат оризот, пченката, сончогледот и други житни, градинарски и фуражни култури.

Во најнискиот дел на полето, непосредно покрај речните текови често во пониски површини од коритото на реките, се сретнуваат ливадските почви. Во овој рамен релјеф има микродепресии кои создаваат различни услови за влажење и таложее на фини честички. Овде речиси нема ерозија и секоја дождовна вода се впива во подлогата. Супстратот на ливадските почви се речните и во помала мера делувијалните седименти. Ваквите површини кај народот се познати како лаки и се користат за подигање на ливади, но на нив извонредно успеваат оризот и пченката.

Делувијалните почви се раширени по рамниот дел на полето. Се јавуваат во вид на наносни конуси меѓу рамното дно и повисоките ридови и планински терени, на површина од 3.625 ха. Во зависност од механичкиот состав, може да бидат песокливи до глинести. Малку содржат органски материјали и се сиромашни со хумус. На нив добро успеваат житата, афионот, бостанот, а ако се наводнуваат, погодни се и за овоштарници.

Црвениците се јавуваат во околината на Кочани, Оризари и Бели, а смолниците во вид на појаси во подрачјето на Тркање. Тешки се за обработка. Меѓутоа, содржат доста хумус и се плодни. Погодни се за одгледување нивски култури и посебно пченица, а на нив добро успеваат и некои индустриски култури, како памукот, тутунот и афионот.

Планинските делови на котлината главно се покриени со кафеави шумски почви. На нив расте шумска вегетација, и тоа букова и иглолисна шума. Во полјоделството се користат за одгледување 'рж и компири, а од овошјата на нив успеваат јаболката и сливата.

ВЕГЕТАЦИЈА

Кочанската Котлина во биогеографски поглед претставува дел од халарктичната област и припаѓа на медитеранско-европската подобласт. Богата е со разновиден растителен и животински свет.

Веgetациските карактеристики укажуваат на постоење големи површини под тревна вегетација, потоа шумска вегетација и, секако, земјоделско земјиште. Тревната вегетација зафаќа голем дел од просторот, а пасиштата, според местоположбата и нивната економска вредност, се јавуваат како рамничарски, ридски и планински пасишта. Рамничарските пасишта зафаќаат мал дел во полето, главно покрај речните текови и често се под ливади. На далеку поголеми пространства се јавуваат ридските пасишта. Тие се разликуваат по конфигурацијата на теренот и водниот режим. Се карактеризираат со слабо богатство од тревни видови и застапеност на изразени ерозивни процеси. Во летниот период, поради појавата на повеќе месечни суши, тревниот покривач во потполност се исушува и тие преминуваат во голини. На вулканското земјиште доста се раширени драките, додека варовитите ридови потполно се оголени.

Во општината Кочани голините покриваат околу 22.000 ха, што укажува на голема нивна застапеност и потреба од идна трансформација. Планинските пасишта се јавуваат на Осогово и Плачковица, и тоа над буковиот појас, но ги има и меѓу шумските површини како пасишта на планинските рудини. Поради острите климатски услови се користат само во топлиот дел од годината, и тоа од 120-160 дена. На Осогово покриваат простор од 14.500 ха, се користат за летна испаша на овците и имаат третман на значајно природно добро.

Климатската, релјефната, педолошката и хидрографската хетерогеност овозможиле во Кочанско да егзистираат и повеќе шумски заедници. Тие различно се разместени по одделните подрачја и се карактеризираат со вертикална заналност. Шумската вегетација во ова подрачје е претставена со делови на сочувани шуми во Осогово и на Плачковица, но има и големи површини покриени со ниски шуми и грмушки. Сепак, јасно се диференцирани височинските катови на дабовиот и буковиот појас. Вкупно под шуми во кочанската општина се наоѓаат 18.160 ха. Во однос на вкупниот шумски фонд на Републиката (905,605 ха), тие учествуваат со 2,0%. На височина до 1 000 метри шумскиот фонд е доста деградиран, а претставен е со леска, габер и јасен.

Дабовиот појас ги зафаќа терените на ридско и понископланинските простори на Плачковица и Осогово до 1.400 метри. Главно го сочинува дабот горун. Тој е со слаб квалитет на дрвна маса и прилично изменет флористички состав со висок степен на деградираност.

Над дабовиот се јавува појасот на буковите шуми. Започнуваат од 1.400 м и се протегаат до 1.650 метри надморска височина. Се јавуваат како долен подгорски и горен горски буков појас. Овде релјефот е типично планински. Четинарите се јавуваат на мали површини.

ФАУНА

Разновидните природни услови овозможиле кочанскиот крај да е богат и со разновиден животински свет. Тој е составен од медитеранска и средноевропска фауна. Егејско-медитеранската фауна се јавува во полето и покрај реките, а средно-европската фауна во планинските делови. Меѓу најраширените животни се зајакот,

лисицата, волкот, дивата свиња, срната, дивата коза, потоа еребицата (полска и камењарка) и фазанскиот дивеч.

Во однос на просторната разместеност, констатирана е најголема застапеност на фауната во низинскиот појас 132 фамилии на птици и 9 фамилии на цицачи. Потоа, во дабовиот појас се јавуваат 22 фамилии на птици и 11 фамилии на цицачи, во буковиот појас 17 фамилии на птици и 10 фамилии на цицачи и во високопланинските пасишта како најкарактеристични се утврдени 2 вида цицачи и неколку вида птици. Тоа укажува дека со одењето во висина застапеноста со видови се намалува. Поволните природни и еколошки услови за развој на ловното стопанство овозможиле на Осогово да се формира посебно ловиште, што е добра база за развој на ловниот туризам.

НАСЕЛЕНИЕ

Населението во Кочани и Кочанско во досегашниот развој покажува различна динамика како во однос на вкупното движење така и врз структурните промени и пространата разместеност. На тоа влијаеле повеќе фактори, а посебно општествено-економските услови, потоа промените во етничката структура, природно-географските специфичности, миграционите движења и др. Тие имале силен одраз врз мобилноста на населението, потоа депопулацијата, деаграризацијата и обемот на урбанизацијата.

Бројот на населението во Кочани низ историјата:

Година	Жители во Општина Кочани	Жители во градот Кочани
1570/73	8950	860
1900	22928	5959
1948	29100	6657
1961	38136	11011
1971	43820	17237
1981	47992	23378
1991	50029	27236

Според официјалните податоци од последниот Попис на население од 2002 година во општина Кочани има:

Вкупно население	Мажи	Жени	Број на домаќинства	Станови
38092	19192	18900	11981	14464

Структурата на население по етничка припадност е следнава:

Население, домаќинства и станови во општина Кочани според населени места:

Реден Број	Место	Вид на податок – Попис 2002		
		Население	Домаќинства	Станови
1	Кочани	28 330	8858	10541
2	Бели	466	141	150
3	Г. Подлог	704	191	207
4	Г. Градче	13	9	36
5	Грдовци	1288	420	446
6	Д.Подлог	476	151	161
7	Д. Градче			
8	Јастребник	48	23	34
9	Лешки	29	17	35
10	Мојанци	556	166	184
11	Нивичани	343	96	120
12	Пантелеј	64	29	55
13	Пашаџиково			27
14	Полаки	113	59	180
15	Припор	1	1	10
16	Рајчани	33	17	17
17	Тркање	1225	389	440
18	Црвена Нива			11
19	Оризари	3776	1176	1429
20	Безиково	8	4	13
21	Враници	10	5	24
22	Главовица	59	23	48
23	Костин Дол	20	10	26
24	Небојани	46	20	28
25	Ново Село	15	4	16
26	Пресека	68	33	49
27	Прибачево	388	131	150
28	Речани	13	8	17
	Вкупно	38092	11981	14464

Државниот завод за статистика на РМ секоја година објавува Процена на населението и според последните податоци (состојба со 31.12.2016 г.) структурата на население по пол во општина Кочани е следна:

Вкупно население	Мажи	Жени
37758	18896	18862
100%	50	50

Додека според петогодишни групи на возраст и пол структурата е следнава:

Возраст	Вкупно	Мажи	Жени
Вкупно	37758	18896	18862
0	341	164	177
1 - 4	1342	683	659
5 - 9	1804	933	871
10 - 14	1846	966	880
15 - 19	2204	1121	1083
20 - 24	2389	1214	1175
25 - 29	2783	1401	1382
30 - 34	2804	1433	1371
35-39	2788	1444	1344
40 - 44	2786	1421	1365
45 - 49	2631	1387	1244
50 - 54	2670	1380	1290
55 -59	2787	1366	1421
60 - 64	2737	1379	1358
65 - 69	2288	1080	1208
70 - 74	1564	705	859
75 - 79	1074	446	628
80 и повеќе	920	373	547
Непозната возраст	0	0	0

СООБРАЌАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

Низ територијата на општината, поточно низ градот поминува магистрална сообраќајница со која се поврзува со Штип (30 км) и Велес (70 км), а потоа излегува на автопатот Скопје – Гевгелија, односно со оваа сообраќајница градот е поврзан со Централна Македонија. Општина Кочани е крстосница на повеќе регионални сообраќајници со кои се поврзува со најблиските градови, и тоа на исток со Веница (10 км), Македонска Каменица (30 км), Делчево (55 км), Берово (60 км), Бугарска граница (65 км), а на запад е поврзан со Пробиштип (36 км) и Кратово (48 км). Сообраќајно значење има и постоечката железница, која е изградена 1926 година и преку оваа железничка линија Кочани е поврзан со Штип – Велес - Скопје. Преку аеродромот Петровец, кој е одалечен 100 км од Кочани, има одлична сообраќајна поврзаност со Европа и светот.

Должината на регионалните патишта изнесува 25 км и 20 км до одморалиштето Пониква, должината на главните патишта 50 км и должината на локалните патишта 107 км.

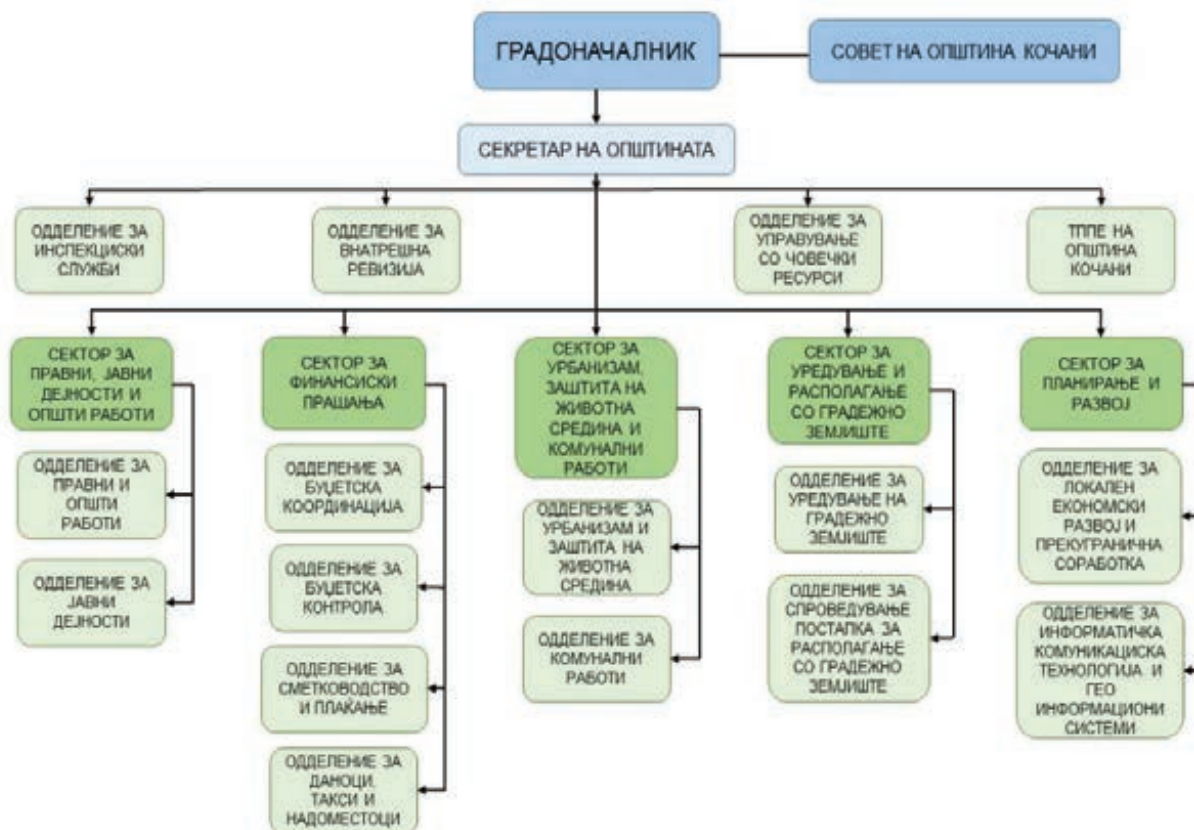
Според Државниот завод за статистика, состојбата со локалната патна мрежа во општина Кочани во 2016 година е следна:

Вкупно	Асфалт и коцка	Макадам	Земјани	Непросечени
164 км	55 км	3 км	96 км	10 км

Бројот на регистрирани моторни возила во општината заклучно со 2017 година е следниов:

Вид	Број на регистрирани возила
Автобуси	94
автомобили	5770
моторцикли	480
приклучни	99
Работни	35
Товарни	563
Трактори	64
Влечни	49
ВКУПНО	7154

Општина Кочани своите надлежности ги врши согласно членот 22 од Законот за локална самоуправа. Организациската поставеност во општина Кочани е дадена во следниов органограм:

Општинската администрација на локалната самоуправа на општина Кочани е организирана во 5 сектори со 16 одделенија, и тоа:

Сектор за правни, јавни дејности и општи работи:

- Одделение за правни и општи работи и
- Одделение за јавни дејности.

Сектор за финансиски прашања:

- **Одделение за буџетска координација;**
- **Одделение за буџетска контрола,**
- **Одделение за сметководство и плаќање и**
- **Одделение за даноци, такси и надоместоци.**

Сектор за урбанизам, заштита на животна средина и комунални работи:

- **Одделение за урбанизам и заштита на животната средина и**
- **Одделение за комунални работи**

Сектор за уредување и располагање со градежно земјиште:

- **Одделение за уредување на градежното земјиште и**
- **Одделение за спроведување постапка за располагање со градежно земјиште**

Сектор за планирање и развој:

- **Одделение за ЛЕР и прекугранична соработка и**
- **Одделение за ИКТ и ГЕО информациски системи.**

Постојат и 4 самостојни одделенија во Општината, и тоа:

- **Одделение за инспекциски служби,**
- **Одделение за внатрешна ревизија,**
- **Одделение за управување со човечки ресурси и**
- **ТППЕ (Територијална противпожарна единица) на општина Кочани.**

Вкупно вработени	Мажи	Жени
96	64	32

На раководни позиции:

Раководители	Мажи	Жени
20	16	4

Според националност:

Македонци	Турци	Роми	Власи	Други	Вкупно
88	1	3	3	1	96

Според степен на образование:

ВСС		ВШС		ССС		ОСНОВНО		ВКУПНО	
М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
30	21	3	1	30	10	1	0	64	32

Државни службеници	Пожарникари	Технички персонал
69	16	11

Советот на Општина Кочани е составен од 19 советници (12 мажи и 7 жени)

Комисии кои работат во состав на Советот се следниве:

- Комисија за комунални работи, планирање и уредување на просторот и заштита на животната средина и природата
- Комисија за култура, образование и спорт и права на децата
- Комисија за земјоделие
- Комисија за месна самоуправа и граѓански иницијативи
- Комисија за здравство и социјална заштита
- Комисија за статут и прописи
- Комисија за мандатни прашања, избори и именувања
- Комисија за прекугранична соработка
- Комисија за финансии и буџет и локален економски развој
- Комисија за сообраќај, јавна безбедност и противпожарна заштита
- Комисија за еднакви можности на жените и мажите

Претседатели на комисии	Мажи	Жени	Вкупно
	8	3	11

1. Урбанизам

ГУП за градот Кочани е донесен во 2016 година со вкупна површина од 1033 ха, со следнава намена:

- домување 474.14 ха
- заедничко домување 23,2 ха
- комерцијални и деловни објекти 36,22 х
- јавни институции 29,20 ха
- водена површина - река-канал 8.93 ха
- индустрија 200.92 ха,

- зеленило и рекреација 79.04ха
- инфраструктура 14.68 ха
- површина под сообраќајна инфраструктура со ГУП 35.14ха
- површина под секундарна сообраќајна инфраструктура 154.99ха
- Неизградено градежно земјиште, за сите намени 510,21

ГУП КОЧАНИ - ЗБИРНИ НУМЕРИЧКИ ПОКАЗАТЕЛИ																				
ЧЕТВРТ БРОЈ	ВКУПНА ПОВРШИНА	А (ДОМУВАЊЕ)		Б (КОМЕРЦИЈАЛНИ И ДЕЛОВНИ НАМЕНИ)		В (ЈАВНИ ИНСТИТУЦИИ)		Г (ПРОМВООДСТВО ДИСТРИБУЦИЈА И СЕРВИСИ)		Д (ВЕЛЕНИЛО И РЕКРЕАЦИЈА)		Е (ИНФРАСТРУКТУРА)		ПОВРШИНА ПОД СООБРАЌАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА ДЕФИНИРАНА СО ГУП	ПОВРШИНА ПОД СЕКУНДАРНА СООБРАЌАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА	ВОДЕНА ПОВРШИНА - РЕКА ИЛИ КАНАЛ	ПРОСЕНА БРУТО ИЗГРАДЕНА РАЗВИЕНА ПОВРШИНА ЗА ДОМУВАЊЕ М2	МАКСИМАЛНО ДОВОЛЕН БРОЈ НА ЖИТЕЛИ	ПРОСЕН БРОЈ НА СЕМЕЈСТВА / ДОМАКИНСТВА	МАКС ДОВОЛЕНА НЕГО ГУСТИНА НА НАСЕЛЕНОСТ ЖУ/ХА
		ХА	ХА	ХА	ХА	ХА	ХА	ХА	ХА	ХА	ХА	ХА	М2							
01	313473	31,35	9,24			4,69	8,50	1,69	1,00	1,41	4,70	0,11	29111	647	180	70				
02	871990	87,20	67,83			1,85		2,46		1,70	13,08	0,28	213655	4748	1319	70				
03	747574	74,76	59,43					1,64	0,56	1,79	11,21	0,13	187193	4160	1156	70				
04	467988	46,80	29,67	0,74		2,72		3,27	1,12	1,56	7,02	0,70	93457	2077	577	70				
05	813194	81,32	61,39			0,66		3,38	1,02	0,91	12,20	1,76	193373	4297	1194	70				
06	1213484	121,35	77,08	1,60		4,56	0,73	15,73		1,19	18,20	2,26	242790	5395	1499	70				
07	1150454	115,05	53,65			1,94	36,41	1,15		4,64	17,26		168992	3755	1043	70				
08	413823	41,38	32,15			0,71		0,41		1,90	6,21		101276	2251	625	70				
09	164765	16,48	12,22					1,03		0,63	2,47	0,12	38494	855	238	70				
10	210896	21,09	15,27					2,00		0,51	3,16	0,15	48086	1069	297	70				
11	359543	35,95					28,36	1,17		0,90	5,39	0,13								
12	498599	49,86					35,66	2,46		4,12	7,48	0,14								
13	691221	69,12	39,41			2,52		14,55		2,27	10,37		124154	2759	766	70				
14	402109	40,21	8,31	9,57		2,04	1,90	10,05		0,73	6,03	1,58	26168	582	162	70				
15	452390	45,24	7,17	18,30		6,15		0,45	3,22	1,59	6,79	1,57	22588	502	139	70				
16	561790	56,18	1,34			1,36	19,48	14,61	7,55	3,41	8,43		4221	94	26	70				
17	464276	46,43		1,00			35,84	0,46	0,21	1,95	6,96									
18	223348	22,33					15,23	2,19		1,56	3,35									
19	311747	31,17			5,01		18,81	0,31		2,37	4,68									
ВКУПНО	10332662	1033,27	474,14	36,22	29,20	200,92	79,04	14,68	35,14	154,99	8,93	1493557	33190	9219	32					
ПРОЦЕНТ			45,89%	3,51%	2,83%	19,45%	7,65%	1,42%	3,40%	15,00%	0,86%									

ДУП за градот Кочани постои од 1998 г., како и измени и дополнувања на истиот, но потребно е да се изработат детални планови по новиот ГУП за цел град.

Има донесено и урбанистички план надвор од населено место за спортско-рекреативен центар Пониква со површина 49.14 ха, со планирана намена за викенд-куќи со површина на градежни парцели од 400-1 000м², комерцијални и деловни намени.

Времено сместување А4 12,77ха

1. Мали комерцијални и деловни намени Б1 дуќани, ресторан 1.800 м²
 2. Големи угостителски единици Б3 .2447 м²
 3. Хотелски комплекси Б5 3,60 ха
 4. Комунална супраструктура Е2 385 0,08%
 5. Некомпатибилна инфраструктура Е3 286 0,06%
 6. Заштитино зеленило Д2 11,79ха
 7. Спорт и рекреација Д3 12,36ха
 8. Каптажа 354 м²
 9. Сообраќај 8,07 ха
- Вкупно 49,14ха

Пониква – место викано Арамиска чешма, урбанизирано 29,93 ха - 2 брани, водена површина 6.04 ха со намени: парковско и заштитно зеленило, спорт и рекреација, комерцијални објекти.

Во постапка на изработка се урбанистички планови за сите села: Оризари, Горни и Долни Подлог, Тркање, Грдовци, Мојанци, Бели, а донесен е планот за село Прибачево.

2 Социјални услуги и објекти

Згрижувањето и воспитанието на децата од предучилишна возраст во општина Кочани се реализира во ЈОУДГ „Павлина Велјанова“, која својата работа ја организира во пет објекти:

1. Централна градинка, објект „Бамби“ на ул. „9 Мај“ бр. 1. Објектот е со површина од 856 м² со капацитет за 110 деца. Истиот е од тврда градба со 5 занимални, просторија играчница, административни канцеларии, централна кујна;
2. Објект „Свездички“ на ул. „Македонска“ бр. 2А со површина од 1.350 м² со капацитет за 160 деца. Истиот е од тврда градба со 9 занимални;
3. Објект „Сончогледи“ на ул. „Скопска“ бр. 38 со површина од 1.236 м² со капацитет за 150 деца со 8 занимални. Објектот е од тврда градба со 8 занимални;
4. Објект „Цветови“ на ул. „Гоце Делчев“ бр. 22 со површина од 900 м² со капацитет за 160 деца. Објектот е од тврда градба и има 9 занимални.
5. Објект „Кокичиња“ с. Оризари на ул. „Кеј на револуцијата“ б.б. со површина од 250 м² со капацитет за 50 деца. Објектот е од тврда градба и има 2 занимални.
6. Група во други просторни услови „Пеперутка“ во ОУ „Свети Кирил и Методиј“, подрачно училиште во село Бели со капацитет за 20 деца.

Вкупниот капацитет на оваа установа изнесува 650 деца, а во 2018 година беа згрижени 701 дете на возраст од 0-6 години.

Број на вработени по пол:

Мажи	6
Жени	80
Вкупно	86

3 Јавни претпријатија

Во делокругот на работење КЈП „Водовод Кочани“ се следниве дејности:

- Собирање, обработка и снабдување со вода; Снабдување со пареа и климатизација;
- Отстранување на отпадни води; Собирање безопасен отпад;
- Изградба на комунални објекти за течности;
- Поставување инсталации за водовод, канализација и плин и инсталации за греење и клима-уреди;
- Цевоводен транспорт;
- Услужни дејности поврзани со копнениот превоз - работи на патишта, мостови, тунели, паркиралишта или јавни гаражи и паркиралишта за велосипеди;
- Изведување и управување со сопствен недвижен имот или недвижен имот земен по закуп (лизинг);
- Услужни дејности за уредување и одржување на животната средина;
- Работа со спортски објекти;
- Погреби и слични дејности.

Претпријатието може да врши и други дејности што не се запишани во судскиот регистар, во помал обем, а кој ѝ служи на основната дејност, што вообичаено се врши кон основната дејност или што придонесува за полесно искористување на капацитетот и материјалите што се употребуваат во вршењето на основната дејност.

Број на вработени по пол:

Мажи	200
Жени	30
Вкупно	230

4 Локална даночна политика

Во врска со даночната политика, Општина Кочани работи согласно Законот за даноците на имот и Законот за комунални такси. Согласно Законот за даноците на имот, постојат 3 вида локални даноци, и тоа данок на имот

за физички и правни лица, данок на наследство и подарок и данок на промет. Даночните стапки исто така се регулирани со овие закони и се движат во утврдените рамки.

Со одлука на Советот од 2005 година, стапката на данок на имот е утврдено да изнесува 0,10%, за данок на наследство и подарок за втор наследен ред 3% за трет наследен ред 5% и за данок на промет да биде 3%.

Исто така, со одлука на Советот од 2005 година, утврдени се и тарифите за комуналните такси за секој од 10-те тарифни броја одделно утврдени со Законот за комунални такси.

Моментално број на обврзници кои плаќаат комунални такси во регистарот на даночни обврзници има вкупно 1.718 од кои правни лица 1.347 и трговец поединец 371 обврзник.

За изминатата 2017 година за комунална такса е наплатено приближно 37% од вкупниот износ кој го побарува Општина Кочани по овој основ за истата година.

Моментално бројот на обврзници кои плаќаат данок на имот е 11.639 обврзници за физички лица и 246 обврзници за правни лица.

За изминатата 2017 година за данок на имот е наплатено приближно 64% за физички лица и 67% за правни лица од вкупниот износ кој го побарува Општина Кочани по овој основ за истата година.

5 Јавни установи

Во Општина Кочани постојат подрачни единици на:

- Министерство за правда	- Фонд за пензиско и инвалидско осигурување
- Министерство за економија	- Центар за социјална работа Кочани
- Министерство за финансии	- ЈП „Водостопанство Брегалница“
- Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство	- Агенција за поттикнување на развој на земјоделството
- Министерство за одбрана	- Просветен инспекторат
- Државна изборна комисија	- Биро за развој на образованието
- Управа за јавни приходи	- Трудова инспекција
- Агенција за катастар	- МВР (Полициска станица Кочани)
- Централен регистар	- Основен суд Кочани
- Центар за управување со кризи	- Основно јавно обвинителство
- Центар за заштита и спасување	- Основно јавно правобранителство
- Фонд за здравствено осигурување	

6 Водоснабдување и канализација

Јавното претпријатие обезбедува вода за пиење за околу 38.000 жители со мрежа со вкупна должина од 149,4 км во градот Кочани и 8 околни села. Од нив 7 села припаѓаат на општина Кочани, а село Бања на општина Облешево-Чешиново.

Табела 3-1 Реон на покривање со услугите на КЈП „Водовод Кочани“ (2017)

Населено место Град/Село	Општина	Жители (по попис 2002) *	Број на корисници на услуги за вода	Број на корисници на канализациони услуги
Кочани	Кочани	28.330	11.787	11.750
Грдовци	Кочани	1.228	334	330
Прибачево	Кочани	388	109	56
Населба Оризари	Кочани	3.776	961	789
Горни Подлог	Кочани	704	199	197
Долни Подлог	Кочани	476	138	136
Мојанци	Кочани	556	152	146
Бања	Чеш-Облеш	402	137	0
Тркање	Кочани	1.225	336	221
Бели	Кочани	466	137	116
Вкупно		37.551	14.290	13.741

Водоснабдувањето во градот се врши од бунарски систем од 14 бунари (од кои 2 бунари моментално не се во функција) лоцирани во полето низводно од градот во близина на селото Грдовци, во месноста Грдовски Орман. Вкупната издашност на бунарите е 285 л/с.

При наменско користење на водата за пиење, системот е во состојба да ги задоволи потребите на потрошувачите (гледано од технички норми за потрошувачка на вода по жител и пласирана вода во претходната година).

7 Дистрибуција и потрошувачка

Испумпаната вода од бунарите се носи во собирен резервоар, од каде преку потисен цевковод со должина од околу 5.030 м преку 4 транспортни пумпи, секоја со капацитет од 100 л/с, и максимум три во работа, водата

се транспортира до изливниот базен на препумпна станица - со локација во т.н. Стар Филтер (на ката 386.5 мнв). По препумпување, водата со потисен цевковод директно се транспортира до фабриката за вода (на ката 455 м.н.в.). Од фабриката за вода по извршеното пречистување, по гравитационен пат водата се дистрибуира до резервоарите за висока, средна и ниска зона во градската мрежа. Фабриката за вода е изведена со грант од француската влада во периодот од 1998-2004 со проектиран капацитет од 2 x 300 l/s, додека до сега инсталираната опрема во првата фаза е со капацитет 300 l/s. Во тек е изградба на акумулација на Оризарска Река каде со изградбата и на довод до ф-ката за вода, водата со пречистување ќе се користи за пиење.

Она што е карактеристично за водоснабдителниот систем на градот Кочани и околните селски населби е дека во негов склоп функционира систем за мониторинг и управување (SCADA-систем), Неговата основна функција е мониторинг и управување на хидрауличките елементи на системот и мерните уреди кои се лоцирани на голема оддалеченост едни од други.

Дури 30% од фактурираната вода е паушал т.е. дека е потребна поголема интервенција кај мерните инструменти-водомери (пристапноста, чистење, поправка, замена, контрола на исправноста и точноста). Од вкупната нефактурирана вода поголем процент 63,28% е немерена па затоа потребно е да се приготви план во кој ќе се определи начин како оваа вода да се мери, да се откријат нелегални приклучоци и да се елиминира неточноста кај водомерите.

8 Одведување отпадни води

Постојниот систем за одведување отпадни води во Кочани е воспоставен и е во функција со перманентна надоградба од пред повеќе од 60 години. Мрежата во градот е со должина од околу 82.715 км. Овие цевководи се димензионирани за одведување на фекалните отпадни води, но преку сливници и сливни решетки се зафаќат и дел од атмосферските води, што значи се работи за комбинирана канализациска мрежа.

Отпадните води се излеваат во Оризарска и Кочанска Река, а преку нив до конечниот реципиент до река Брегалница. Излевањето се врши преку 9 (девет) изливни места од кои 4 во Оризарска и 5 (пет) во Кочанска река.

Од пред две години изграден е и ставен во функција систем за собирање и одведување на атмосферски отпадни води на 12 (дванаесет) улици во градот со должина од 6,03 км. Истиот ги собира и одведува атмосферските води што се појавуваат на соодветните улици при појава на врнежи.

Со сопствени системи за одведување на фекални отпадни води се покриени неколку селски населби, и тоа: Оризари, Горни Подлог, Долни Подлог, Мојанци, Тркање, Прибачево и Грдовци.

9 Пречистување отпадни води

Во овој момент, поради отсуство на соодветен третман на отпадните води, од градот Кочани и околните села истите се испуштаат нетретирани во блиските реципиенти како Кочанска Река и Оризарска, притоки на Брегалница. Системот за одведување на отпадните води во општина Кочани е делумно мешан, што значи дека тој ги собира и урбаните и атмосферските. Само дел од градот Кочани е покриен со атмосферска канализација, но Општината има стратегија за целосно покривање на градот со атмосферска канализација во текот на наредните 5 до 10 години.

Со цел соодветен третман и прочистување на урбаните и индустриските отпадни води, предвидена е изградба на пречистителна станица за отпадни води со капацитет од 65.000 ЕЖ на која во првата фаза ќе бидат приклучени населените места: градот Кочани, с. Оризари, с. Горни Подлог и с. Мојанци (вкупно 36.400 жители), кои по гравитациски пат ќе се поврзат на примарниот колектор кој е во фаза на изградба и ќе се протега од с. Оризари до ПСОВ Кочани. До 2025 година, постои можност за приклучување на селата: Прибачево, Бели, Долни Подлог, Тркање и Грдовци, со 3.750 жители. Перспективно, доколку има интерес и одлука, можност за приклучување кон пречистителната станица ќе има и општина Веница (15.000 жители).

Пречистителната станица за отпадни води Кочани е во почетна фаза на изградба, истата се планира да биде пуштена во употреба во 2019 година.

10 ЕНЕРГЕТИКА

Трафостаницата 110/35/10 KW како главна напојна точка на Кочани и регионот е поврзана со електроенергетскиот систем на РМ двострано, преку два 110 KW водови, еден кон Штип и еден кон Каменица. Во таа трафостаница се инсталирани два енергетски трансформатори со инсталирани моќност од по 20 MVA и поседува двоен систем на собирници, на 35 и на 10 KW ниво. Опишаниот систем на примарно напојување е со задоволителна изграденост и не се предвидува проширување во наредните 20-тина години. Секундарното напојување на градот Кочани за таа сметка е само со делумна изграденост т.е. во сегашниот момент изграденоста на мрежата со 35 и 10 KW водови и трафостаници задоволува, но во наредниот период ќе биде неопходно проширување на тој систем. Од 35 KW објекти кои треба да се изградат во идниот период за да може да се овозможи непречен развој на кочанското конзумно подрачје треба да се спомене градбата на 35 KW трафостаница во зоната за мало стопанство и лесна индустрија на влезот од Кочани од кај Штип. Таа трафостаница неопходно е потребна за непречен развој на стопанството во Кочани од аспект за обезбедување електрична енергија. Трафостаницата како објект е предвидена во сите предвидувања и планови во делот од Генералниот урбанистички план кој се однесува за електриката. 10 KW и 04 KW мрежа се со задоволителна изграденост во моментот и нивното одржување и проширување во централното градско подрачје и во околните села е обврска на подружницата на ЕВН во Кочани. Може да се јави потреба од градба на нови трафостаници и водови на периферните подрачја од градот.

Општина Кочани пред неколку години во делот на уличното осветлување заради енергетска ефикасност изврши комплетна замена на старите живини светилки со нови LED-светилки на територијата на град Кочани.

ТЕЛЕКОМУНИКАЦИИ

На територијата на општина Кочани во моментот има комплетна солидна телекомуникациска инфраструктура. Постојат 2 (два) оператори, Телеком и Оне.ВИП, кои нудат одлични услуги (фиксна, мобилна и интернет) на корисниците и солидна покриеност на просторот, а исто така фиксна телефонија и интернет нуди и провајдерот Телекабел. Со тоа речиси 100% од територијата на општина Кочани е покриена со телекомуникациски услуги.

БАНКИ И ДРУГИ ФИНАНСИСКИ УСЛУГИ

За успешен економски и социјален развој на општина Кочани воспоставени се неопходните финансиски, осигурителни и поштенски врски. На територијата на општина Кочани функционираат неколку банки заедно со нивните гранки и филијали, како што се:

- Стопанска банка
- Комерцијална банка
- Тутунска банка
- Охридска банка
- Поштенска штедилница
- Шпаркасе банка
- Уни банка
- Тетекс кредитна банка
- Силк роад банка
- Штедилница БС
- Фондација Можности и др.

Има неколку осигурителни компании:

- Осигурување Македонија
- Еурилинк осигурување
- Еуроинс осигурување
- Триглав осигурување
- Винер осигурување
- Нова осигурување
- Наше осигурување
- Осигурителна полиса
- Кроација осигурување и др.

Поштенскиот сообраќај на територијата на општина Кочани го извршува Јавното претпријатие „Македонска пошта“, филијала Кочани, со единиците во населените места во општината.

НЕВЛАДИНИ ОРГАНИЗАЦИИ

На ниво на општина Кочани постојат голем број регистрирани организации од невладиниот сектор, но не може да се каже дека истите се активни. Нема доволен број граѓански иницијативи и организации кои дејствуваат во ова поле на интерес. Некои од поактивните НВО се:

- Еднакви за сите
- Заштита на потрошувачи
- Самохрани мајки
- Авена
- Светла иднина
- Здружение за поддршка на економскиот развој - локална акциона група Кочани
- Благородна мисија
- Мобилност
- Екопроект
- Ромска иднина
- Движење за одржлив развој
- Подготви го твојот пат
- Општински спортски актив и др.

Според податоците од АВРМ Кочани, структурата и бројот на невработени во општина Кочани е⁵:

	Вкупно	Мажи	Жени
Број на невработени	3907	2245	1662
Активни баратели	2027	1259	768
Други лица кои бараат работа	1880	986	894

Во Кочани традиционална стопанска гранка е земјоделството, за кое постојат одлични природни и агротехнички услови. Најголем дел од обработливите површини се наводнуваат поради што има изградено акумулациони објекти и разгранета каналска мрежа од 280 км. Оризот е најзначајна земјоделска култура со многувековна традиција, добри приноси и одличен квалитет. Годишно се сеат околу 4.000 хектари под ориз, со принос од околу 6.000 кг/ха. Застапени сорти на оризова култура се монтичели, кочански бисер и Р/76. Исто така, се одгледуваат и раноградинарски култури произведени во оранжерији, кои се затоплуваат со геотермална вода. Во лесната индустрија преовладува преработката на текстил (конфекциско производство), дрвопреработувачката индустрија, градежништво и најголем број на малите и средните претпријатија се вклучени во трговската дејност. Според податоците од ДЗС, во општина Кочани има активни 1.369 деловни субјекти (заклучно со 31.12.2017 год.) од кои 972 се микро, 382 мали, 11 средни и 4 големи претпријатија.

Кочани	Активни деловни субјекти по големина				
	Вкупно	микро	мали	средни	големи
	1 369	972	382	11	4

Деловните субјекти главно според главната дејност се распоредени по следните сектори: трговија (35%), преработувачка индустрија (16%), стручни, научни и технички дејности (8,5%), транспорт (6%), земјоделство (5%), здравство (5%) градежништво (4%) и услужни дејности (7,5%), додека останатите во помали проценти се однесуваат на образование, социјална заштита, финансиски дејности, административни работи, уметност, информации и комуникации и друго.

⁵ Податок од 30.04.2018. За подетални информации посетете ја веб-страницата на АВРМ

Според податоците од Централен регистар за 2017 година:

ПОДАТОЦИ ЗА ОПШТИНА КОЧАНИ	
ВКУПЕН БРОЈ НА ДЕЛОВНИ СУБЈЕКТИ	1177
ВКУПЕН БРОЈ НА ТРГОВСКИ ДРУШТВА	1110
БРОЈ НА ЈАВНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА И УСТАНОВИ	3
БРОЈ НА ВРАБОТЕНИ ВО ДЕЛОВНИ СУБЈЕКТИ	10347
БРОЈ НА ВРАБОТЕНИ ВО ТРГОВСКИ ДРУШТВА	8892

ПОДАТОЦИ ЗА ОПШТИНА КОЧАНИ ПО НКД СПОРЕД ПОДАТОЦИ ОД ГОДИШНА СМЕТКА ЗА 2017					
ГОДИНА					
СЕКТОР	БРОЈ НА ДЕЛОВНИ СУБЈЕКТИ	БРОЈ НА ВРАБОТЕНИ ВО ДЕЛОВНИ СУБЈЕКТИ	ПРОСЕЧНА НЕТО ПЛАТА ВО ДЕНАРИ	МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА ВО ДЕНАРИ	ДОБИВКА ВО ДЕНАРИ
А - ЗЕМЈОДЕЛСТВО, ШУМАРСТВО И РИБАРСТВО	47	664	16.015	1.058.128.668	84.540.955
Б - РУДАРСТВО И ВАДЕЊЕ НА КАМЕН	4	16	18.330	65.231.521	2.204.900
В - ПРЕРАБОТУВАЧКА ИНДУСТРИЈА	212	4775	14.504	2.566.077.166	531.059.202
Г - СНАБДУВАЊЕ СО ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА, ГАС, ПАРЕА И КЛИМАТИЗАЦИЈА	5	18	17.169	13.400.494	445.000
Д - СНАБДУВАЊЕ СО ВОДА; ОТСТРАНУВАЊЕ НА ОТПАДНИ ВОДИ, УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД И ДЕЈНОСТИ ЗА САНАЦИЈА НА ОКОЛИНАТА	7	326	15.268	727.979.543	2.228.000
Ѓ - ГРАДЕЖНИШТВО	55	455	12.640	299.174.944	66.666.000
Е - ТРГОВИЈА НА ГОЛЕМО И ТРГОВИЈА НА МАЛО; ПОПРАВКА НА МОТОРНИ ВОЗИЛА И МОТОЦИКЛИ	414	1476	13.054	1.078.119.257	175.205.506
Ж - ТРАНСПОРТ И СКЛАДИРАЊЕ	82	327	12.462	250.403.239	33.525.247
З - ОБЈЕКТИ ЗА СМЕСТУВАЊЕ И СЕРВИСНИ ДЕЈНОСТИ СО ХРАНА	51	199	11.940	126.000.572	6.063.882
С - ИНФОРМАЦИИ И КОМУНИКАЦИИ	14	30	14.729	11.592.327	3.296.277
И - ФИНАНСИСКИ ДЕЈНОСТ И ДЕЈНОСТИ НА ОСИГУРУВАЊЕ	6	20	17.837	3.464.087	829.000
Ј - ДЕЈНОСТИ ВО ВРСКА СО НЕДВИЖЕН ИМОТ	11	14	14.376	139.159.485	10.670.954
К - СТРУЧНИ, НАУЧНИ И ТЕХНИЧКИ ДЕЈНОСТИ	56	133	14.678	20.737.144	8.079.445
Л - АДМИНИСТРАТИВНИ И ПОМОШНИ УСЛУЖНИ ДЕЈНОСТИ	15	32	12.956	179.157.039	3.696.881
Љ - ЈАВНА УПРАВА И ОДБРАНА; ЗАДОЛЖИТЕЛНО СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ	3	158	26.780	527.664.761	9.815.838
М - ОБРАЗОВАНИЕ	25	568	21.938	9.922.378	3.343.311
Н - ДЕЈНОСТИ НА ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА	74	913	18.925	129.802.459	106.691.851
Њ - УМЕТНОСТ, ЗАБАВА И РЕКРЕАЦИЈА	12	45	10.475	167.027.649	1.137.000
О - ДРУГИ УСЛУЖНИ ДЕЈНОСТИ	84	178	13.350	70.661.955	22.140.000
П - ДЕЈНОСТИ НА ДОМАЌИНСТВОТА КАКО РАБОТОДАВАЧИ; ДЕЈНОСТИ НА ДОМАЌИНСТВОТА КОИ ПРОИЗВЕДУВААТ РАЗНОВИДНА СТОКА И ВРШАТ РАЗЛИЧНИ УСЛУГИ ЗА СОПСТВЕНИ ПОТРЕБИ	0	0	0	0	0
Р - ДЕЈНОСТИ НА ЕКСТРАТЕРИТОРИЈАЛНИ ОРГАНИЗАЦИИ И ТЕЛА	0	0	0	0	0
ВКУПНО	1177	10347			

Образовен систем

Образованието во општина Кочани се изведува на македонски наставен јазик. Во образовниот процес освен Македонци вклучена е популација од околу 11 % Роми во основното и 2,5 % во средното образование.

Во основни и средните училишта вработени се 340 наставници со полн фонд на часови и 31 наставник со неполн фонд на часови.

Вкупен број на вработени во основните и средни училишта во општина Кочани, по пол¹

	Машки	женски	ВКУПНО
ОУ Кирил и Методиј	28	53	81
ОУ Раде Кратовче	18	40	58
ОУ Никола Карев	18	50	68
ОМУ Ристо Јуруков	9	6	15
ОУ Крсте Петков Мисирков	12	28	40
ОУМалина Попиванова	10	48	58
СОУ Љупчо Сантов	29	42	71
СОУ Гошо Викентиев	55	46	101
Вкупно	179/ 36,38%	313/ 63,62%	492²

Сите наставници се со соодветно образование.

Во општина Кочани образованието се одвива на следниве ниво:

- 1 (една) предучилишна установа со седум единици
- 6 (шест) основни училишта со 5 подрачни единици од кои едно основно музичко училиште
- 2 (две) средни училишта, едно гимназија со економско стручно и едно стручно училиште со машинска и електротехничка струка
- Во општината работат и две паралелки за лица со умерена и комбинирана попреченост.

Во учебната 2017/18 година запишани се вкупно 4.230 ученици/чки од кои во основно училиште 2.826 и 1.404 средните училишта. Во ОМУ „Ристо Јуруков“се образуваат 178 ученици/чки од сите основни училишта.

Во средните училишта се образуваат и ученици/чки од соседните општини: Чешиново-Облешево, Зрновци, Винаца, Каменица и мал број од Берово и Делчево.

Бројот на запишани првачиња во последните десетина години варира од 270 во учебната 2012/13 до 340 во 2016/17. Во учебната 2018/19 се запишани 308 ученици/чки првачиња.

Во текот на секоја учебна година се иселуваат околу 3% од учениците/чките, односно 9 % од училиштата каде што се образуваат Роми како последица на фамилијарното иселување во странство .

Во училиштата во општина Кочани поради местоположбата на училишните згради околу 1.100 ученици/чки (од кои 660 ученици во СОУ „Гошо Викентиев“) користат бесплатен превоз. Во учебната 2017/2018 година во основните и средните училишта запишани се:

333

36 Вкупен број на ученици/чки во основните училишта, по пол и етничка структура⁶:

	Машки	Женски	Македонци	Роми
Вкупно	1453	1373	2515	311
	2826		2826	

Вкупен број на ученици/чки во средните училишта, по пол и етничка структура⁷:

	Машки	Женски	Македонци	Роми
Вкупно	788	616	1369	35
		1404		1404

⁶ Податоци од ЕЛС Кочани.

⁷ Ibid.

ЗДРАВСТВЕН СИСТЕМ

Во општина Кочани постојат здравствените установи: Приватни здравствени установи (ПЗУ), ЈЗУ Општа болница со проширена дејност – Кочани и ЈЗУ Центар за јавно здравје – Кочани.

Во општината се дава примарна здравствена заштита (од страна на ПЗУ и тоа како матични општи лекари, гениколози и стоматолози), секундарна (од страна на ЈЗУ Општа болница со проширена дејност - Кочани) и превентивна здравствена заштита (од страна на ЈЗУ Центар за јавно здравје - Кочани).

ЈЗУ Општа болница со проширена дејност – Кочани е со **256** (61 маж и 195 жени) вработени и се дават следните здравствени услуги:

- Од областа на болничка дејност, на интерна медицина, општа хирургија, анестезија и реанимација, педијатрија, гинекологија и акушерство, психијатрија и неврологија.
- Од специјалистичка-консултативна дејност се даваат здравствени услуги од областа на офталмологија, дерматовенерологија, инфективни болести, ортопедија, патолошка анатомија и физикална медицина со рехабилитација.
- Од областа на дијагностиката се даваат услуги во биохемиска лабораторија и радиодијагностика.
- Од превентивна здравствена заштита се даваат здравствени услуги за предучилишни и училишни деца – вакцини, стоматолошка заштита на деца до 14-годишна возраст, поливалентна патронажа, итна медицинска помош и домашно лекување и здравствена заштита во рурални средини.

ЈЗУ ЦЈЗ – Кочани е регистриран во судскиот регистар со решение бр.2488/93 од 18.08.1993 како Јавна здравствена организација Завод за здравствена заштита Кочани. Со решение бр. 30920090002578 од 25.08.2009 год. ЈЗУ ЦЈЗ Кочани се преименува во Јавна здравствена установа Центар за јавно здравје Кочани или, скратен назив на фирмата е ЈЗУ ЦЈЗ Кочани.

Пред основањето во 1993 година како ЈЗУ Завод за здравствена заштита, во состав на тогашниот Медицински центар постоеше Хигиено-епидемиолошка служба, која опфаќаше еден дел од дејноста на сегашниот центар. Со одлука на Собранието на Република Македонија во 1993 година Заводот станува Регионален завод за здравствена заштита, кој своите активности од областа на специјализирана превентивна здравствена заштита ги извршува во општините Кочани, Веница, Берово, Пехчево, Делчево, Македонска Каменица, Општина Зрновци и Општина Чешиново-Облешево.

Организациската поставеност на центарот подразбира високо развиени служби во Кочани и истурени работни единици во Веница, Берово, Пехчево и Делчево. Најголем дел од обврските што центарот ги има произлегуваат од програмите кои Владата на РМ ги донесува секоја календарска година. Тука пред сè е програмата за превентивна здравствена заштита на населението, заштита на населението од СИДА и спречувањето и сузбивањето на бруцелоза.

Вкупниот број вработени во центарот е 41 (8 мажи, 36 жени) од различни стручни профили како: специјалисти и магистри, доктори по медицина, инженери, технолози, економисти и технички специјализиран кадар.

Според податоците од ДЗС, бројот на здравствени работници во општина Кочани за 2015 г. е:

Лекари	94 (6 мажи/25 жени)
Стоматолози	38 (13 мажи/14 жени)
Фармацевти	30
Здравствени соработници	8
Медицински сестри (виша, средна, нижа)	299
Административни работници и технички персонал	89
ВКУПНО	558

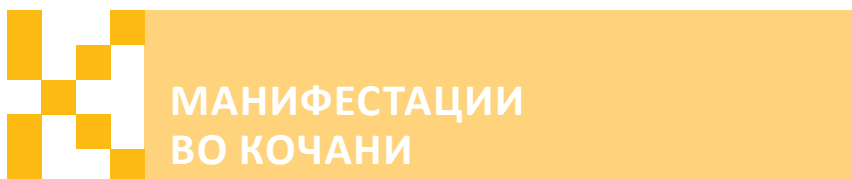
Според податоците од ФЗО Кочани, моменталната сосостојба со приватните здравствени установи во општина Кочани е:

Приватна здравствена установа	Број на ординации	Број на лекари
ПЗЗ – Општи лекари	23	31
ПЗЗ- Стоматолози	27	27
ПЗЗ - Гинеколози	5	5 (5 жени)
Специјалистички - стоматолози	4	4 (1 маж/ 3 жени)
Специјалистички - други дејности		7 (4 мажи/ 3 жени)
Лаборатории	2	
Аптеки	24	

КУЛТУРА

Институции од културата во општина Кочани се:

- Дом на културата „Бели мугри“ – вработени вкупно 16 (5 мажи и 11 жени),
- Матична библиотека „Искра“ - вработени вкупно 20 (2 мажи и 18 жени),
- Мултикултурен центар ОМУ „Ристо Јуруков“ (Основно музичко училиште) - вработени вкупно 14 (9 мажи и 5 жени).

- **Петровденски коначи**

Меѓународната културна манифестација „Петровденски коначи“ е поврзана со петровденската слава на 12 јули, како негување на локалната традиција на жителите од градот Кочани.

„Петровденски коначи“ придонесуваат да се истакнат нишките на автохтоната, кочанската култура и традиција, како дел од македонскиот бит и суштина. Манифестацијата е одлична можност за динамичен летен културен живот со настани што донесуваат видни уметници од земјава и од странство.

- **Драмски аматерски фестивал:**

Драмскиот аматерски фестивал – ДАФ, традиционално веќе 36 години се одржува во Кочани. Почна како РАДС – Републички аматерски драмски смотри, а подоцна е преименуван во ФААТ – Фестивал на аматерски и алтернативни театри.

ДАФ го негува аматерскиот и алтернативниот театар, а освен програмата за возрасни, вклучува и театарски претстави за деца и млади. На овој фестивал учествуваат реномирани театарски групи од целата држава и од странство. ДАФ, како државна манифестација поддржана и од Министерството за култура на Република Македонија, има за цел да го мотивира и стимулира творештвото на драмските аматери, а особено на младите.

- **Денови на кочанскиот ориз:**

„Деновите на кочанскиот ориз“ го слават оризот како симбол на Кочанскиот Регион. Манифестацијата го негува материјалното и духовното културно наследство поврзано со оризот како вековна земјоделска култура во Кочанско и неговиот пат од нива до трпеца. Таа ги прикажува културните вредности, природните и туристичките

капацитети на Кочани, а со меѓународната соработка и присуството на делегации од различни страни на светот, се шири информацијата за квалитетот на кочанскиот ориз, со што се бара поширок пазар и подобар пласман на оваа култура надвор од границите на Република Македонија.

Манифестацијата се одржува во последната седмица од септември, а содржи фолклорни концерти и дефилеа, изложба и дегустација на традиционални јадења од ориз на која поединци и ресторани подготвуваат карактеристични и популарни јадења од кочански ориз. Во содржините се вклучени автори и уметници од различна возраст и од различни средини.

- **Ликовна колонија „Св.Пантелејмон“**

Меѓународната ликовна колонија „Св. Пантелејмон“ е првата ликовна колонија што е одржана во манастирскиот комплекс „Св.Пантелејмон“ по што го добива и името. Следните колонии се одржувале на различни локации: брана Гратче, Пониква - Осоговски Планини, во градот покрај Кочанска Река. Колониите оставиле впечатливи уметнички дела работени на платно со акрилни бои. Секоја колонија остава над 20 дела кои општината ги чува во своите галерии, но дел од нив заминуваат во други земји како размена на подароци со високи државни делегации.

Од друга страна, преку ликовните колонии младите ликовни творци се дружат и разменуваат искуства со ликовните творци од други градови на државата, како и со збратимените општини кои се дел од колониите.

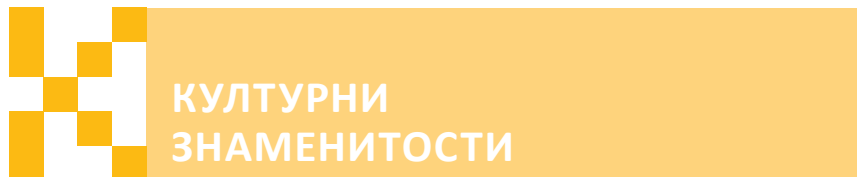
- **Новогодишен музички концерт со ОМУ „Ристо Јуруков“**

Новогодишниот концерт за Кочани се одржува веќе 17 години со поддршка на Општина Кочани како организатор и со посветеност на вработените и учениците/чките во ОМУ „Ристо Јуруков“.

Оваа културна содржина е во прилог на негување и поттикнување на младите музички таленти од Кочани, како и подигање на авторитетот на професорите и самото музичко училиште ОМУ „Ристо Јуруков“ Кочани.

- **Меѓународен ден на Ромите**

8 април, Меѓународниот ден на Ромите, Општина Кочани секоја година го одбележува со вклучување на ромските невладини организации кои организираат различни културни содржини пред сè карактеристични за ромската заедница. Овде неизбежна е трpezата со традиционални ромски јадења, турнирите во фудбал, избор на ромска убавица и сл. Целта на празникот пред сè е да им се даде значење на Ромите како заедница која живее во Кочани, да се поттикне соживотот, толеранцијата и разбирањето во заедницата.

Цркви и манастири:

На 12 км северно од Кочани, на блага висорамнина северозападно од селото Пантелеј, се наоѓа манастирскиот комплекс „Свети Пантелејмон“, кој со својата историска и пред сè верска улога заслужува посебно внимание.

Секоја година на 9 август се одржува црковно-народен собир кој привлекува илјадници посетители. Манастирскиот комплекс го сочинуваат две цркви: еднокорабна црква со нартекс „Св. Богородица“ изградена 1872 година, на темелите на стара црква од XIV век; трокорабна црква од преродбенски тип „Св. Пантелејмон“, изградена во 1885 година; згради-конаци и економски објекти. Фрескоживописот и дел од иконите се работени од познатиот сликар Димитрија Папрадишки, од кои 44 икони се ставени под заштита.

„Св. Василиј Велики“ е сместен во туристичкиот локалитет Пониква на Осоговските Планини и е манастир кој е на највисока надморска височина на Осоговијата.

Црквата „Св. Ѓорѓи“ во Кочани, изградена е во 1915 година на старите темели од 1814 година од времето на султанот Махмуд Втори, кој дозволил христијаните да градат црква во тоа време. Во црквата се наоѓа збирка икони од разни иконописци од почетокот на 19 век.

Црквата „Св. Атанасиј“ во село Оризари е од 1848 година, тробродна базилика со рамни дрвени тавани, градена од кршен и делкан камен, неживописана. Обновена е во 1876 година, фрескоживописана во таванскиот дел од страна на Исаија Макариов од село Галичник. Иконостасот има 56 регистрирани икони од 1875 година. Црквата „Св. Тројца“, XIX век, во село Нивичани, тробродна градба со полуотворен нартекс, со колонада од столбови од западната и јужната страна, посветена на Св. Дух и Светото Тројство. Обновена е 1864 година, во времето на свештеникот Папа Василие.

Манастирот „Добра Вода“ се наоѓа на 2-3 км северно од село Оризари, на левиот брег на Оризарска Река. Секоја година на празникот петок – Балаклија, се одржува голем црковно-народен собир, кој привлекува илјадници посетители.

Музеи:

Во Кочани не постои музеј, но „Етнокуќата“ претставува еден вид етнографски музеј, во која се сместени зачувани предмети и фотографии од минатото на општина Кочани, предавани од колено на колено од нашите предци.

Археологија:

На подрачјето на Кочанската Котлина се наоѓаат голем број културни вредности од областа на археологијата, етнологијата, архитектурата, профаната архитектура итн. кои сведочат за богатото културно минато на овој крај.

Археолошки локалитет „Долно Градиште“

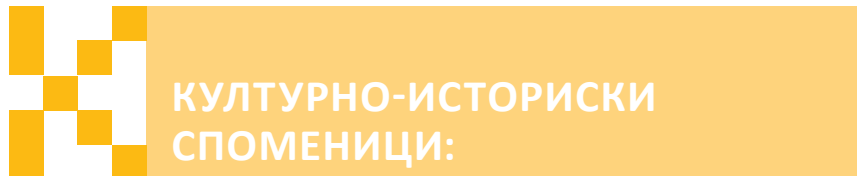
Археолошкиот локалитет „Долно Градиште“ со доцноантичко утврдување, кој се наоѓа северно од Кочани во подножјето на осоговските ограноци, на оддалеченост од 6 км, на северниот брег од вештачкото езеро Гратче. Лоцираната фортификација зафаќа простор од 1,5 ха, од двете страни омеѓена со длабоките клисури на Мала и Голема Река, кои во сливот ја формираат Кочанска Река.

Археолошки локалитет „Локубија“

Археолошкиот локалитет „Локубија“ се наоѓа на ридот Локубија, кој ја зафаќа најдоминантната позиција во централното градско подрачје, се издига на западниот брег на Кочанска Река. Првичните сознанија го вбројуваат во редот на некрополи од римско време.

Археолошки локалитет „Бела Црква“ во село Оризари

Археолошкиот локалитет „Бела Црква“, се наоѓа на 2-3 км северно од село Оризари, на левиот брег на Оризарска Река, во близина на манастирот Добра Вода.

Споменик на слободата

Како симбол на сите востанија и битки, војувања, револуции и жртви за слобода, Кочани го има меморијалниот споменик, монументален по својата големина и вредност, Споменикот на слободата, бисер на кочанското историско наследство. Дело на уметникот Глигор Чемерски, изграден во 1981 година, најголем мозаичен монумент во Европа, во врвот на нашата меморијална уметност. Споменикот-амфитеатар е сместен над градот, на ридот Локубија.

Средновековна саат-кула

Средновековната саат-кула е од крајот на 17 и почетокот на 18 век, евидентирана како феудална одбранбена кула. Градена е од делкани камени блокови, врзувани со малтер, со дебелина на сидовите од 1–1,2 метри, поделена во четири нивоа: визба, приземје и два ката, покриена со камени плочи, а дополнително ѝ бил додаден делот на кој стоело своно што го означувало времето, по што го добила и називот. Во 1957 година е прогласена за споменик на културата и е ставена под заштита на државата. Потребна е санација и конзервација на саат-кулата.

Средновековна кула

Била евидентирана како феудално одбранбена кула во северниот дел на Кочани, на брегот на Кочанска Река, изградена кон крајот на 17 и почетокот на 18 век. Висока е 18,5 метри, а до влезната врата, кој се наоѓа на јужната страна, се стигнува по камени скали. Градена е од делкани камени блокови, врзани со малтер, со дебелина на сидовите од 1-1,2 метри, поделена на четири нивоа: визба, приземје и два ката. На источната страна има тераса, а кулата е покриена со камени плочи. Кулата се користи како музеј во кој се сместени разни традиционални и археолошки предмети. Од 1957 година е прогласена за споменик на културата и е ставена под заштита на државата.

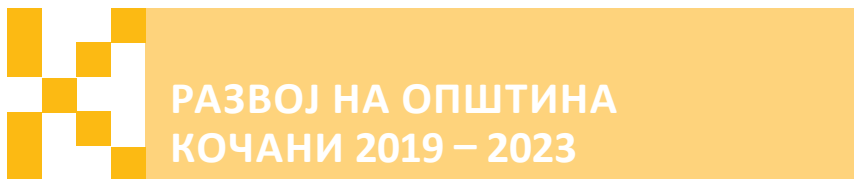
Спорт

Во општина Кочани активни се 23 спортски клубови и 2 спортски сојузи, 2 спортски здруженија во следниве дисциплини: фудбал, фудзал, кошарка, ракомет, пинг-понг, борење, карате, планинарство, џудо, аикидо, велосипедизам, шах, тенис и гимнастика.

Спортот и рекреацијата на граѓаните/ките се одвива на 43 објекти од кои 7 спортски сали од и тоа 2 за

ракомет, 2 за гимнастика и другите 3 за кошарка. Еден спортски објект е од отворен тип опремен со фитнес-справи. Останатите спортски објекти се отворени игралишта, односно: 1 фудбалски градски стадион, 2 тениски земјени игралишта, 1 базен, 5 асфалтирани повеќенаменски игралишта, 2 игралишта со вештачка трева и останатите тревни отворени игралишта.

Објектите најчесто се во сопственост на Општина Кочани, мал дел на РМ и на училиштата.

ВИЗИЈА

Кочани е енергетски ефикасна, зелена општина, туристички, трговски и културен центар во кој секој граѓанин/ка ја гледа својата иднина.

МИСИЈА

Општина Кочани ќе создаде услови за позитивен економски раст преку систем на одржливо искористување и управување со човечките, природните и инфраструктурни ресурси, систем што ќе создаде нови работни места и ќе го подобри квалитетот на живеење во општината. Општина Кочани ќе овозможи и поттикне создавање општество со еднакви можности и економски раст кој ги зема предвид различните потреби на различните општествени групи. **Општина Кочани испорачува ефикасни и ефективни услуги кон граѓаните/ките и деловните субјекти за целосно остварување на надлежностите, надградувајќи ја својата улога на ефикасен и ефективен јавен сервис на локалната заедница.**

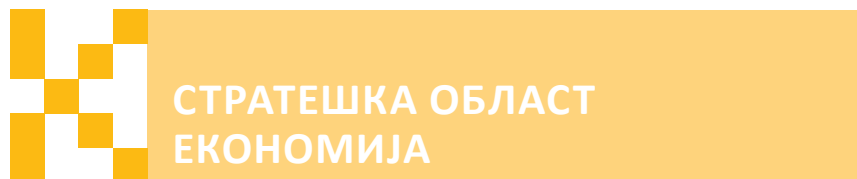
Стратешки приоритети и цели на општина Кочани

Приоритетните области претставуваат идентификувани сектори врз кои организирано ќе се насочуваат акции за подобрување на состојбите во нив. Овие приоритети овозможуваат поставување високи, но, сепак, остварливи стратешки цели, преку чие реализирање ќе се оди кон постигање на визијата на општината. Дополнително, приоритетните области претставуваат стремежи и амбиции на граѓаните/ките, правните субјекти и општинската администрација за иднината и физиономијата на сите населени места и заедници во општината. Подобрувањето на состојбите во приоритетните области може да се случи единствено со реализација на стратешките цели преку активности и интервенции базирани на партнерство помеѓу сите засегнати страни, како и со фокусирани активности врз основа на ресурсите во општината, надворешните инвестиции и привлекувањето средства од национални и меѓународни програми и фондови.

Секоја од овие области има еднаква приоритетна важност за општината и нивната редоследна поставеност не значи дека со тоа е направена и нивна приоритизација.

Иако дефинирана, приоритетната област инфраструктура не е посебно третирана во овој документ. Поради нејзиното значење, предизвиците пред кои се наоѓа и можностите кои се на располагање во оваа област, нејзината поврзаност со сите други приоритетни области, како и малата надлежност која ја има ЕЛС за изградба на капитални објекти, кои зависат од националните власти, инфраструктурата е прашање кое се третира во секоја од приоритетните области. Од анализите на постојните капацитети на општината, по области, произлезе дека лошата или непостоечка инфраструктура е предуслов за развој во сите стратешки области. Јасна е насоката дека без соодветна инфраструктура нема можност за понатамошен развој. Ова ќе биде соодветно земено предвид од страна на општината при планирањето на конкретните мерки и акции, преточени во акциски планови, како и при планирањето на годишните буџети и тригодишни стратешки планови. Соодветно, секој од чинителите надлежен за соодветна област ќе ја земе предвид потребата од одржување и изградба на нова инфраструктура. Како најголема закана во анализите произлезе иселувањето на младите, што го загрозува идниот развој на поединечните области (образование, економија...), но и на целата општина.

Како најголема можност во секоја од областите произлезе поголемото искористување на расположливите фондови, пред сè ИПА и ИПАРД, што отвора потреба од планирање активности што ќе ги зголемат капацитетите на надлежните за подготовка и имплементација на вакви проекти, но и потребата од поголема соработка помеѓу општествените чинители и здружување на нивните капацитети и знаења. Поголемата соработка исто така е препознаена како добра можност и потреба од секоја од соодветните работни групи.

Причини и чинители

Економијата е издвоена како приоритетна област за интервенција во општина Кочани, пред сè поради нејзиното витално значење за општината. При тоа, под областа економија се вметнаа сите економски и службени гранки, освен туризмот и земјоделието, кои беа издвоени како посебни стратешки области. Беше заклучено дека за одржлив развој во општината е потребно да се подобрат условите и да се привлечат инвестиции за отпочнување мали и средни бизниси во насока на намалување на невработеноста. При тоа, беа истакнати проблеми поврзани со нефункционирање на локалната економија: недоволно развиена инфраструктура; неискористеност на локалните потенцијали и постоечки индустриски капацитети; неискористеност на постојните индустриски зони, голем процент на невработено население; непостоење на доволен број квалификувана работна сила, голема миграција и сл. Како најголема можност се гледа искористувањето на обновливите извори на енергија, но и поддршката на општината за развој на социјалното и претприемништво кај жените.

Резултат од постигнатите стратешки цели во економијата ќе биде создадени подобри услови за развој на локалната економија, преку соодветно искористување на човечкиот потенцијал и поддршка на мали претпријатија,

со фокус на женското претприемништво. Ова ќе придонесе Кочани да биде место каде што секој млад човек ќе ја гледа својата иднина.

Како клучни чинители во приоритетната област економија се утврдени:

- Локалната власт - ЕЛС Кочани,
- Министерство за локална самоуправа,
- Биро за рамномерен и регионален развој,
- Агенција за вработување,
- Министерство за економија,
- Министерство за финансии,
- Бизнес-секторот и потенцијалните инвеститори,
- Средни училишта,
- Бизнес-заедницата,
- Центар за развој на Источен Плански Регион.

МЕЃУСЕКТОРСКИ ПРАШАЊА

Развојот на локалната економија во општината ќе влијае и на остварувањето на стратешките цели утврдени во областите образование, туризам и животна средина. Ова оттаму што голем дел од акциите кои во рамките на стратешките цели од различните приоритетни области ќе бидат преземени, се комплементарни и се надополнуваат една со друга. Со остварување на стратешките цели во оваа област ќе се намали невработеноста, ќе се постигне намалување на ранливоста на постоечките ранливи групи граѓани/ки: земјоделци, невработени лица, сиромашни семејства и невработени приматели на социјална помош. Дел од мерките предвидени во оваа стратешка област имаат влијание и врз туризмот.

Работните групи кои учествуваа во изработка на овој стратешки план се согласија дека малите и средни претпријатија се темелот на локалната економија и една од можностите за задржување на младите во државата. Стратешките цели во рамките на оваа приоритетна област ќе ја подобрат благосостојбата и квалитетот на живеење, ќе отворат нови работни места и ќе имаат позитивен страничен ефект и врз останатите области. Голем дел од мерките во приоритетната област економија зависат од активните мерки за вработување на Владата на РМ и постои комплементарност помеѓу локалните и централните власти. Потребна е поголема промоција на овие мерки и нивно доближување до потенцијалните корисници.

Стратешка цел **1** Подобрена инфраструктура и човечки ресурси за развој на економија

За да се оствари оваа стратешка цел потребно е да се спроведат следниве акции:

- Реконструкција и изградба на инфраструктура во индустриските зони,
- Зголемена ефикасност и ефективност на Јавното претпријатие „Водовод“, преку реорганизација, согласно потребите на бизнис-заедницата,
- Нови образовни програми во средните стручни училишта согласно потребите на деловниот сектор во општината,

- Искористување на предностите на технолошкиот парк во Штип,
- Зголемена меѓуопштинска соработка за размена на добри искуства во областа на образованието.

Стратешка цел 2 Поголема искористеност на обновливите извори на енергија

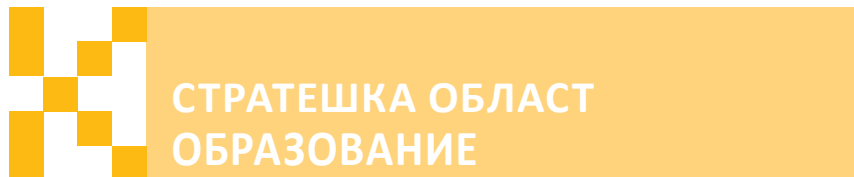
За да се оствари оваа стратешка цел потребно е да се спроведат следниве акции:

- Промоција на обновливата енергија како можност за бизнис,
- Субвенции од Владата на РМ за искористување на обновливата енергија,
- Изградба на примарна и секундарна мрежа за искористување на геотермална вода.

Стратешка цел 3 Поддршка на мали и средни претпријатија

За да се оствари оваа стратешка цел потребно е да се спроведат следниве акции:

- Привлекување нови инвестиции, преку давање поволности од општината,
- Образование во функција на бизнисот (образование кое создава работници, кои се потребни на бизнисот),
- Промоција на активните мерки за вработување и претприемништво на Владата на РМ, со акцент на активните мерки кои се однесуваат на потребите на жените во Кочани
- Воведување на Ден на трговците
- Поддршка на преприемништво кај жените,
- Поддршка на социјално претприемништво, со посебен фокус на на социјално претприемништво за жени припаднички на маргинализирани или ранливи групи (крајни кориснички и/или обезбедувачки на услуги)
- Поддршка за млади претприемач(к)и.

Образованието беше избрано како една од стратешките области, поради извонредната важност за подобрување на квалитетот на живеење и за намалување на миграцијата. Образованието е основа на секој иден развој, вложувањето во образование секогаш е исплатливо. Како резултат од ова општина Кочани, со инвестиции во образованието, ќе биде општина со 0% неписмено население и каде образованието е во функција на локалниот економски развој.

Како клучни чинители во приоритетната област образование се утврдени:

- Локалната власт,
- Министерство за образование и наука,
- Агенцијата за спорт и млади,
- Основните училишта,
- Средните училишта,
- Универзитет „Гоце Делчев“ Штип,
- Министерство за финансии,
- Граѓанските организации,
- Деловната заедница и
- Донатори.

МЕЃУСЕКТОРСКИ ПРАШАЊА

Развојот и подобрувањето на образованието и воспитанието во општината ќе влијаат и на остварувањето на стратешките цели во сите приоритетни области. Подобрувањето и развојот на образованието ќе има влијание на стратешките цели утврдени во приоритетната област економија. Генерално е потребно да се стави образованието во функција на бизнисот, т.е. образованието да продуцира работници кои веднаш можат да бидат апсорбирани од деловниот сектор. Најголема закана е иселувањето на младите, што ја прави реална опасноста од останување технолошки вишок на наставниот кадар во училиштата. Развојот на образованието е од суштинско значење за обезбедување квалификувана работна сила и еден од виталните предуслови за обезбедување цврста основа за економски раст на општината и подобрувањето на благосостојба на граѓаните/ките. Дополнително, преку подобреното образование ќе се влијае и на поодговорен однос кон заштитата на животната средина и управувањето со нејзините ресурси. Исто така, преку мерките преземени во овој сектор ќе се влијае и врз подобрување на ситуацијата со општото здравје на луѓето. Развојот на училишниот спорт е меѓусекторско прашање со спортот и здравствената и социјална заштита. Реонизацијата, иако добар модел, не се почитува, а тоа влијае врз квалитетот на образованието. Како еден од проблемите е истакнат и големиот број ученици/чки кои заминуваат во средно училиште во околните општини, пред сè во Штип, што создава потреба за координација со Министерството за образование, заради дополнување на постојните или воведување нови образовни програми.

Стратешка цел 1 Создадени услови за непречено и квалитетно одвивање на наставата

За да се оствари оваа стратешка цел потребно е да се спроведат следниве акции:

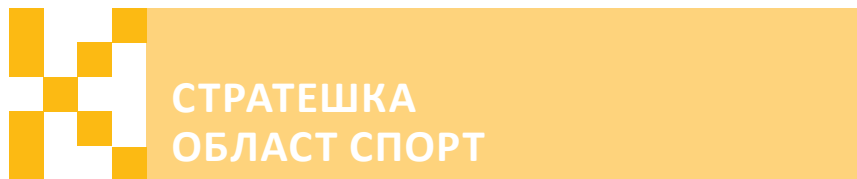
- Реконструкција на санитарни јазли во училиштата,
- Зголемување на енергетската ефикасност на училиштата,
- Набавка на нагледни средства,
- Реконструкција и изградба на спортски терени и сали,

- Почитување на реонизацијата,
- Отворање на целодневни прифатни центри,
- Зајакнати капацитети на наставниот кадар (вклучување во Ерасмус + и други програми),
- Обезбедување исхрана за учениците/чките од ранливите категории во училиштата,
- Надминување на стереотипите за наставната работа како женска професија.

Стратешка цел 2 Образование во функција на локалниот економски развој

За да се оствари оваа стратешка цел потребно е да се спроведат следниве акции:

- Воспоставена блиска соработка помеѓу бизнис-секторот и училиштата (посебно за практична настава),
- Стипендирање од општината на ученици/чки или студенти/ки од дефицитарни занимања, особено ученички или студентки кои покажуваат интерес за информатички и технолошки науки.
- Стипендирање на талентирани млади од страна на бизнис-секторот, со најмалку 50% застапеност на млади девојки.

Причини и чинители

Општина Кочани традиционално има добри клубови и поединци во одредени спортови (борење, тенис), традиција што полека изумира. Надлежноста на општината во спортот се движи повеќе во рамките на промоција и поттикнување на рекреативните активности, а помалку на професионалниот спорт. Сепак, општината останува посветена на поддршка на спортот, како еден од најголемите промотори на општината. Обврските на општината за развој на спортот генерално се во создавање инфраструктурни услови за практикување спортски активности, како и промоција на спортот и рекреацијата кај девојчињата. Исто така, општината има можност да поттикне развој на млади спортисти/ки и жени и мажи тренери преку стипендирање на талентирани индивидуалци.

МЕЃУСЕКТОРСКИ ПРАШАЊА

Развојот на спортот влијае на подобрување на социјалниот живот на граѓаните/ките и помага во активностите поврзани со борбата против штетните навики и зависности, а воедно и го унапредува општото здравје на популацијата. Исто така, развојот на спортот ќе придонесе и во зголемување на работните потенцијали на работната сила и ќе придонесе во промоцијата на општината. Спортот има влијание и во заштитата на животната средина преку зголемената свесност од потреба за здрав живот во услови на загадена средина заради постигнување добри спортски резултати. Зголемен број млади кои спортуваат е еден од резултатите кои општина Кочани би ги постигнала со остварувањето на стратешките цели од областа спорт.

Како клучни чинители во приоритетната област спорт, се утврдени:

- Локалната власт,
- Министерство за образование и наука,
- Агенцијата за спорт и млади,
- Основните и средните училишта,
- Националните спортски федерации,
- Министерство за финансии,
- Спортските клубови,
- Граѓанските организации.

Стратешка цел 1 Подобрена инфраструктура за спорт и рекреација

За да се оствари оваа стратешка цел, потребно е да се спроведат следниве акции:

- Обезбедување греење во салата за гимнастика,
- Обезбедување реквизити за активните спортови,
- Поставување седишта на источната трибина на стадионот,
- Поставување нова жичница и обнова на теренот на патека 3 на Пониква.

Стратешка цел 2 Зголемени човечки потенцијали за развој на спорт

За да се оствари оваа стратешка цел, потребно е да се спроведат следниве акции:

- Стипендии за млади талентирани спортист(к)и,
- Подобрена соработката на спортските клубови со општината,
- Едукација на стручни кадри,
- Поддршка на млади таленти,
- Поддршка за опстојување и отворање нови и афирмација на женските спортски клубови,
- Промовирање на спортот и спортските навики кај жените и девојчињата.

**СТРАТЕШКА ОБЛАСТ
ЗЕМЈОДЕЛИЕ**

Причини и чинители

Земјоделието е една од носечките гранки во општината и развојот на општината се гледа и преку него. Резултат од спроведените мерки/активности ќе биде земјоделието како значаен и посакуван начин на заработка. Како и во другите стратешки области, така и во оваа инфраструктурата се појавува како најголема пречка за идниот посакуван развој на земјоделието. Овде, дополнителен проблем е незаинтересираноста на младите и жените за занимавање со земјоделе, како начин за заработка. Потребна е поголема промоција на мерките кои им се на располагање на младите за нивно вклучување во оваа гранка. Како една од најголемите можности во земјоделието (и руралниот развој) беа посочени ИПАРД-фондовите, но како најзначаен проблем беше истакнат недостигот на капацитети кај земјоделците за користење, но и слабата поддршка од страна на државата. Една од најголемите слабости е соработката со Министерство за земјоделе, соработка која е предуслов за поголем развој на оваа гранка. Кочани, во земјава и пошироко, е познат како градот на оризот, па во земјоделството, а посебно во одгледувањето на оризот се гледа можноста, освен за земјоделе, и за промоција на градот во туристичка смисла. Потребно е да се почне постапка за брендирање на кочанскиот ориз и да се работи на организиран откуп. Остварувањето на стратешките цели во оваа приоритетна област ќе резултираат со поголем број млади земјоделци и земјоделци кои ќе остваруваат приходи од нивната работа соодветни со нивното вложување и труд.

МЕЃУСЕКТОРСКИ ПРАШАЊА

Меѓусекторско прашање на областа земјоделе, со областите економија и туризам, е изградбата на браната „Речани“, која е капитален објект. Многу од предусловите за развој на земјоделието, но и на туризмот, би биле исполнети со изградба на овој капитален објект. За изградбата на браната „Речани“ потребна е координација на ЕЛС Кочани со Владата, затоа што општината тешко ќе може самостојно да обезбеди средства за оваа инвестиција. руго меѓусекторско прашање е оризот, како најзастапена земјоделска гранка и негово поврзување со туристичката понуда, т.е. промоција на Кочани како град на оризот. Изградбата на музеј на ориз, освен како меѓусекторско прашање од областите туризам и земјоделе, ја засега и областа економија.

Како клучни чинители во приоритетната област земјоделе се утврдени:

- Локалната власт,
- Министерство за земјоделство,
- Министерство за финансии,
- Агенција за поддршка на земјоделието,
- Деловната заедница,
- Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип,
- Центар за развој на Источен Плански Регион.

Стратешка цел 1 Подобрени услови за земјоделе

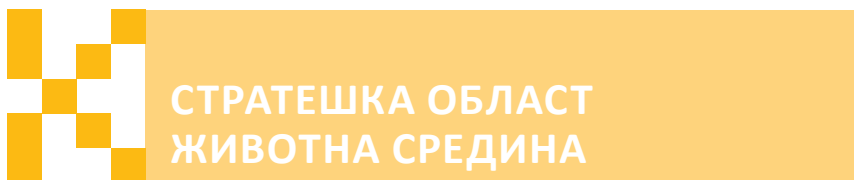
За да се оствари оваа стратешка цел, потребно е да се спроведат следниве акции:

- Подобрена постоечката инфраструктура за водоснабдување и каналите за наводнување,
- Консолидирани обработливите површини,
- Градба на брана „Речани“,
- Зголемена и поефективна соработка на земјоделците со Министерство за земјоделе,
- Брендирање на оризот,
- Организиран откуп на оризот.

Стратешка цел 2 Земјоделието е препознаено како доходовна гранка со која се занимаваат граѓаните/ките

За да се оствари оваа стратешка цел, потребно е да се спроведат следниве акции:

- Стимулација за млади земјоделци и жени земјоделки,
- Поголемо искористување на ИПАРД за поддршка на земјоделието, посебно од страна на жените,
- Поттикнување на органското производство на ориз,
- Ефективна соработка на надлежното министерство со земјоделците.

СТРАТЕШКА ОБЛАСТ ЖИВОТНА СРЕДИНА

Причини и чинители

Животната средина е област со поделени надлежности меѓу локалната и централната власт. Локалната власт има надлежности да создаде услови и локални капацитети за управувањето со заштитата и унапредувањето на животната средина⁸, додека носењето на политиките и управувањето со процесите за заштита на животната средина кои имаат национално значење се надлежност на централната власт. Во областа на заштитата на животната средина, општината е должна да ги дефинира, проценува и постави проблемите од областа на животната средина, базирани на ризикот за човековото здравје, екосистемите и квалитетот на животот. Врз основа на ваквата идентификација, анализа и посочувања, општината има надлежност да развива стратегии и активности за намалување на ризиците по животната средина во општината. Сепак, поголемиот домен на надлежности и одговорности поврзани со заштитата и управувањето со животната средина се во надлежност на централната власт. Локалните иницијативи за решавање на проблемите во оваа област се поврзани и најчесто се поддржани од финансиските можности и приоритетите на централната власт. Како и во другите стратешки области, лошата инфраструктура е еден од предусловите за преземање активни мерки во областа на животната средина. Дотрајаната опрема на јавното комунално претпријатие и тешката финансиска положба во која се наоѓа не дозволуваат инвестирање во неопходната опрема, туку само тековно функционирање. Дополнително, потребни се мерки за зголемување на свеста на граѓаните/ките за зачувување на животната средина. Соработката помеѓу сите чинители, а посебно помеѓу ЕЛС и НВО е потенцирана во сите стратешки цели. Како една од компаративните предности што општина Кочани ја има е геотермалната вода со која располага. Потребни се инвестиции за искористување на овој ресурс. Спроведувањето на мерките од оваа стратешка област ќе придонесе Кочани повторно да биде чиста и здрава животна средина, преку зголемување на искористеноста на природните ресурси со кои располага. Кочани долго време важеше за најчист град во Македонија, но според направените анализи, сега не е така. Резултат од поголемата хигиена и искористеност на обновливите извори на енергија ќе биде Кочани – зелен град.

⁸ Закон за животна средина („Службен Весник на Република Македонија “бр. 53/2005, 81/2005 и 24/2007)

Како клучни чинители во приоритетната област животна средина се утврдени:

- Локалната власт,
- Министерство за локална самоуправа,
- Биро за рамномерен и регионален развој,
- Министерство за животна средина,
- Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство,
- Основните училишта,
- Средните училишта,
- Министерство за финансии,
- Граѓанските организации,
- Деловната заедница и потенцијалните инвеститори,
- Донатори,
- Јавното комунално претпријатија,
- Центар за развој на Источен Плански Регион.

МЕЃУСЕКТОРСКИ ПРАШАЊА

Мерките преземени во делот на заштитата на животната средина и нивно вградување во другите политики ќе обезбедат одржлив развој на различните сектори на ефикасен и економичен начин. Заштитата и одржливото управување со животната средина во општината ќе влијае и на остварувањето на стратешките цели утврдени во другите приоритетни области, посебно во делот на економијата, инфраструктурата и здравството. Најголема предност на општина Кочани е можноста за искористување на обновливите извори на енергија, како можност за заштита на животната средина, но и можност за развој на нови бизниси и намалување на трошоците на граѓаните/ките. Затоа е потребно поголемо информирање на потенцијалните инвеститори (домашни и странски) за предностите од искористување на обновливите извори на енергија. Во делот на земјоделието влијанието на мерките преземени во оваа област пред сè ќе се согледа во производството на здрава храна, но и во доменот на развој на туризмот и на економските потенцијали кои се фокусираат на производство на електрична енергија од алтернативни извори. Преку заштеда, управување со водниот потенцијал и прочистување на водите ќе се влијае и во приоритетната област на инфраструктурата, во делот на искористување на инфраструктурата поврзана со водниот потенцијал. Еден од резултатите е заштедата и оптимизација на инфраструктурните капацитети. Со стратешки решенија за искористување на сончевата енергија и енергијата на ветерот ќе се влијае и на подобрување на енергетската инфраструктура и намалување на опасностите од загадување. Ваквите мерки ќе придонесат во подобрување на здравјето на граѓаните/ките и подобрување на благосостојбата и социо-културниот живот на жителите на општината.

Стратешка цел 1 Поголема искористеност на обновливите извори на енергија

За да се оствари оваа стратешка цел, потребно е да се спроведат следниве акции:

- Поголема искористеност на ЕУ-фондовите за обновливи извори на енергија,
- Промоција на обновливите извори на енергија, како можност за бизнис и заштита на животната средина,
- Поддршка за користење на обновливите извори,
- Зајакнати капацитети на чинителите преку меѓународна соработка за размена на добри практики за искористување на обновливи извори на енергија,

- Изградба на примарна и секундарна мрежа за геотермалната вода, на барање на инвеститорите.

Стратешка цел 2 Зголемена свест кај граѓаните/ките и ЈП за заштита на животната средина

За да се оствари оваа стратешка цел, потребно е да се спроведат следниве акции:

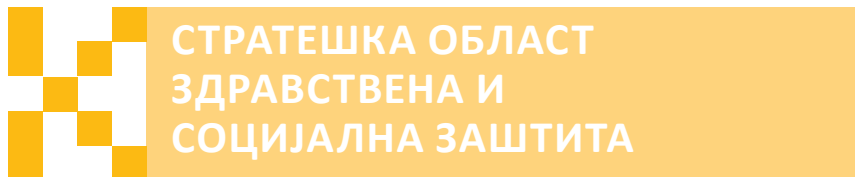
- Примена на законската регулатива за заштита на животната средина,
- Поголема соработка на општината, НВО и бизнис-секторот во областа на заштита на животна средина,
- Зголемени зелени површини во градот,
- Зголемена ажурност на Инспекторатот за заштита на животна средина,
- Обновување и набавка на нова механизација на ЈКП.

Стратешка цел 3 Подобрена инфраструктура за заштита на животната средина

- Изградба на регионална депонија,
- Воведување селекција на отпад која ги зема предвид различните навики на мажите и жените во домот,
- Изградба на пречистителни станици за третман на отпадни води,
- Подобрена инфраструктура за комунален отпад која ги зема предвид различните навики и потреби на мажите и жените во заедницата.

Стратешка цел 4 Гасификација на општина Кочани

- Студија за изводливост и корисност (физибилити студија)
- Проектирање систем за гасификација на општината,
- Започнување со изградба на мрежа.

Причини и чинители

Овие сектори се издвоени во една приоритетна област за интервенција во Општина Кочани, имајќи ја предвид нивната комплементарност и заемна поврзаност. И двата сектора се исклучително важни за подобрување на квалитетот на живеење. Подобрувањето на квалитетот на живеење е еден од главните фактори за намалување на миграцијата, посебно на ранливите групи: приматели на социјална помош, невработени и сл. Надлежностите на општината во овие две области се мали, но со понатамошната децентрализација истите ќе се зголемуваат. Сепак, овие цели и активности можат адекватно да бидат преземени од НВО, за што е потребна поголема и поефикасна комуникација помеѓу засегнатите. Вклученоста на сите граѓани/ки на општината и овозможувањето на еднакви можности е вредност која општината ја споделува со своите граѓани/ки и соодветно планира мерки за подобрување на состојбата. Овие стратешки цели ќе резултираат со состојба во која општина Кочани соодветно ќе се грижи за сите граѓани/ки.

Заклучок е дека интервенциите во оваа приоритетна област треба да придонесат во подобрување на квалитетот на животот на граѓаните/ките на општина Кочани, преку обезбедување достапни и висококвалитетни услуги во социјалниот сектор – социјални работи и услуги и во здравствениот сектор преку подобрување на постојните здравствени услуги и воведување нови. Овие услуги придонесуваат не само за социјалниот развој на регионот, туку и за зголемување на конкурентноста на неговата економија, за отворање нови работни места и за зголемување на неговата атрактивност.

Како клучни чинители во приоритетната област здравствена и социјална заштита се утврдени:

- Локалната власт,
- Министерство за труд и социјална политика,
- Министерство за здравство,
- Министерство за финансии,
- Здравствените установи,
- Социјалните установи,
- Граѓанските организации,
- Донатори.

МЕЃУСЕКТОРСКИ ПРАШАЊА

Развојот и подобрувањето на социјалата и здравството во општината ќе влијае и на остварувањето на стратешките цели во речиси сите приоритетни области, но најмногу ќе влијаат на стратешките цели утврдени во приоритетната област економија. Подобрувањето на услугите во социјалната политика ќе влијаат на подобрување на квалитетот на живеење, ќе ја намалат миграцијата со што ќе се создаде поголем потенцијал на работна сила, која преку преквалификација или доквалификација може да ја зголеми својата конкурентност на пазарот на трудот. Од друга страна, подобрувањето на услугите во здравствениот сектор ќе влијае врз областите економија и образование. Подобри здравствени услуги значат и поздрави граѓани/ки и поколенија. Подобрената здравствена состојба на граѓаните/ките ќе создаде продуктивна работна маса и можност за непрекината едукација на младите и на онаа група граѓани/ки на кои им е потребна доедукација. На крај, подобреното здравство ќе влијае на заштеди од лекување во централниот буџет, средства кои државата може да ги искористи во локалниот развој. Покрај поголемите инфраструктурни зафати во стратешката област здравствена и социјална заштита, спаѓаат и помали инфраструктурни зафати, како што се изградба на пристапни рампи до сите институции, прилагодување на урбаната инфраструктура за лица со потешкотии во движењето и прилагодување на тротоарите за лица со инвалидитет и за колички за деца.

Стратешка цел 1 Зајакнати човечки и инфраструктурни капацитети за подобра социјална, детска и здравствена заштита

За да се оствари оваа стратешка цел, потребно е да се спроведат следниве акции:

- Подготвени проекти за финансирање на приоритетите од страна на странски донатори,
- Довалификација на кадарот кој работи во социјалните институции во насока на обезбедување квалификации за пружање стручна помош кај различни групи население,
- Изградба на нова детска градинка,
- Изградба на дом за стари лица,

- Подобрена инфраструктура за лица со посебни потреби (пристапни рампи до институции, лифтови и сл.),
- Размена на добри практики со другите општини во земјата и регионот,
- Прилагодување на тротоарите во централното градско подрачје за лица со потешкотии во движење и лица кои користат колички за деца/бебиња.

Стратешка цел 2 Поголема социјална инклузија на лицата во социјален ризик

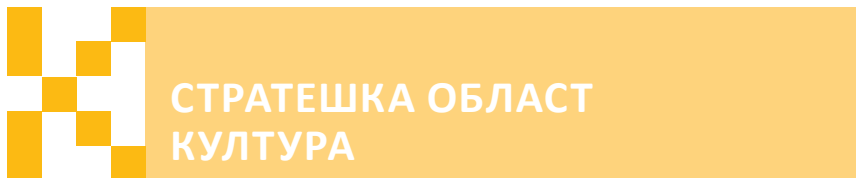
За да се оствари оваа стратешка цел, потребно е да се спроведат следниве акции:

- Воспоставување народна кујна со мобилен сервис,
- Вклучување на корисниците на социјална помош во општо корисна работа,
- Зголемена свест на граѓаните/ките за инклузија,
- Социјални пакети за лица во социјален ризик,
- Дневен центар за лица со посебни потреби.

Стратешка цел 3 Социјална и здравствена превенција

За да се оствари оваа стратешка цел, потребно е да се спроведат следниве акции:

- Функционирање на системот за заштита на лица жртви народово базирано насилство и семејно насилство,
- Функционирање на центрите за борба против зависности,
- Промоција и поддршка за рано откривање на малигни заболувања (рак на дојка, рак на простата итн.),
- Пренесување на надлежност(и) во областа на социјалната заштита на граѓанскиот сектор.

Причини и чинители

Општина Кочани има локални културни знаменитости и настани по кои е препознаена и кои имаат долга традиција. Кочани е град со можности за развој на културата, посебно во развојот на урбаното изразување. Културата е препознаена како област која го зголемува квалитетот на живот, но и како можност за развој на културен туризам и придонес кон одржливиот развој. Со остварување на целите од оваа област Кочани ќе стане препознатлив регионален културен центар во државата.

Како клучни чинители во приоритетната област култура се утврдени:

- Локалната власт

- Министерството за култура
- Локалните и национални културни институции
- Основните училишта
- Средните училишта
- Министерство за финансии
- Граѓанските организации
- Деловната заедница
- Донатори

МЕЃУСЕКТОРСКИ ПРАШАЊА

Развојот и подобрувањето на културата во општината ќе влијаат и на остварувањето на стратешките цели во сите приоритетни области. Потребна е поголема соработка помеѓу надлежните институции и независната културна сцена и НВО, која би резултирала со продолжување на културната традиција и подигнување на квалитетот на понудата. Развојот на културата, исто така ќе влијае на подобрување на квалитетот на живеење, пред сè во доменот на социо-културното живеење. Клучно меѓусекторско прашање е културниот туризам, кој е заеднички со стратешката област туризам. Освен со туризмот, културниот туризам има допирни точки и со посакуваниот резултат од областа економија – создавање нови работни места, посебно за младото население. Развојот на културата и зголемената културна понуда ќе влијае позитивно на младите и ќе придонесе за намалување на миграцијата, преку подобрување на квалитетот на живот. Општината и институциите од културата треба да бидат промотори на урбаната култура, во смисла на промоција и поттик на младите, не само финансиски, туку и со знаење и техничка поддршка.

Стратешка цел 1 Соодветно заштитено културно наследство (материјално и нематеријално) и промовирана традицијата на општина Кочани

За да се оствари оваа стратешка цел, потребно е да се спроведат следниве акции:

- Соодветна конзервација на културните објекти,
- Реконструкција на Споменикот на слободата,
- Заштита и реконструкција на Центарот за култура,
- Заштита на средовековните кули,

Стратешка цел 2 Развој на културниот туризам

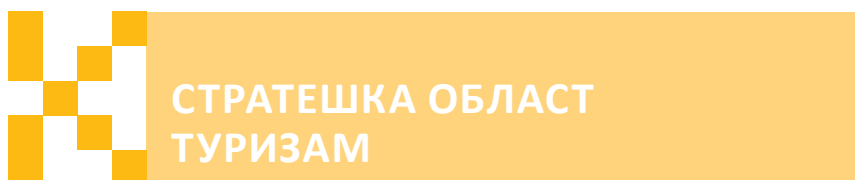
За да се оствари оваа стратешка цел, потребно е да се спроведат следниве акции:

- Општинска програма за култура заснована на вклученост на сите засегнати страни,
- Поголема промоција на културата,
- Изградба на музеј на град Кочани,
- Долгорочно и одржливо финансирање на традиционалните културни манифестации (Денови на оризот, ДАФ...)

- Жаживување на Етнокултурата (техничко и кадровско опремување, одржување на постојниот етноматеријал, организирање на периодични изложби и презентации...),
- Поддршка и промоција на културното творештвото на жените (изложби, претстави, книги итн.),
- Формирање локален театар,
- Поддршка за женското претприемништво во културата.

Стратешка цел 3 Промоција и развој на младинска и урбана култура

- Мултифункционален и мултимедијален младински културен центар,
- Реконструкција на објектот на Старото кино (сегашен Мултикултурен центар),
- Поддршка на проекти на млади и за млади во областа на културата.

Причини и чинители

На туризмот во општина Кочани се гледа како на гранка која треба во голема мера да го обезбеди идниот економски развој на општината. Сите вклучени во подготовката на оваа стратегија беа едногласни дека исполнувањето на стратешките цели ќе ја постави општина Кочани на туристичката мапа на регионот (поширокиот регион) и Кочани ќе стане препознатлива и посакувана туристичка дестинација. Пред сè беше истакната потребата за искористување на природните убавини со кои општината располага и нивно дополнување со соодветна инфраструктура. Од страна на работната група за туризам беше потенцирано дека, поради важноста на туризмот, стратешките цели дадени во овој план треба да бидат само почетна точка и дека е потребно да се изработи посебна Стратегија за развој на туризмот. Фокусот на општината треба да биде создавање инфраструктурни предуслови за воопшто да се размислува за развој на туризам, но и на руралниот туризам, за кој има услови, но нема голем интерес. Резултат од овие активности треба да биде општина која е туристички центар на регионот, со можност туризмот да влијае позитивно врз целокупниот економски развој на општината. Во оваа насока потребно е активностите да се фокусираат врз предностите кои општина Кочани ги има, во споредба со другите туристички понуди.

МЕЃУСЕКТОРСКИ ПРАШАЊА

Мерките предложени во оваа стратешка област се испреплетуваат со целите од другите области, економија, земјоделието и културата. Создавањето предуслови за поголем развој на туризам, како и одржување и надополнување на постоечката понуда се клучни за општината и бараат фокусираност и на други значајни

чинители. Еден од капиталните проекти, браната „Речани“ се поклопува со стратешката област земјоделие, поради што на овој проект се гледа како можност за развој на земјоделието и обезбедување нов извор за иригација, но и за развој на туризмот. Како значајна гранка за економски развој на општината и можност за нови и унапредување на постојните бизниси, туризмот е посочен како клучен двигател на идниот економски развој на општината.

Стратешка цел 1 Подобрена и изградена нова инфраструктура, за развој на туризмот

За да се оствари оваа стратешка цел, потребно е да се спроведат следниве акции:

- Изградба на сместувачки капацитети од повисока категорија,
- Изградба на бањски комплекси,
- Подобрување на патната инфраструктура,
- Реконструкција на комплетната инфраструктура на Пониква,
- Изградба на браната „Речани“,
- Изградба на ски-центар,
- Промоција на планински туризам,
- Уредување на месноста Арамиска Чешма

58

Стратешка цел 2 Поддршка за развој на рурален и алтернативен туризам

За да се оствари оваа стратешка цел, потребно е да се спроведат следниве акции:

- Изработена стратегија за развој на рурален и алтернативен туризам,
- Промоција на постоечките можности за рурален и алтернативен туризам, со акцент на промоција на производи изработени од страна на жени од рурални средини
- Зајакнати капацитети на општината и бизнисот за развој на рурален и алтернативен туризам,
- Изградба на велосипедска патека на Пониква,
- Промоција на ловен туризам.

ДОПОЛНИТЕЛНО ЈАКНЕЊЕ НА КАПАЦИТЕТИТЕ НА ЕЛС КОЧАНИ ЗА ДОБРО

Предлагач на родово одговорната стратегија за одржлив развој на општината е градоначалникот, а Советот ја усвојува, додека следењето и оценката зависат од општинската администрација. Токму администрацијата на терен треба да ги спроведе голем дел од мерките и активностите, да ги подготви и реализира проектите и да го следи нивното спроведување. Исто така, од општинската администрација зависи и исполнувањето на дел од мисијата на општина Кочани – давањето квалитетни услуги на граѓаните/ките. Оваа стратешка цел е поврзана со внатрешните капацитети на администрацијата поврзани со нивната секојдневна работа.

Стратешка цел 1 Зајакнати капацитети на општинската администрација за давање ефективни услуги на граѓаните/ките

За да се оствари оваа стратешка цел, потребно е да се спроведат следниве акции:

- Учество на обуки (работа со клиенти, лобирање...),
- Воведување внатрешен систем на следење на работата и подобрување на управувањето со перформанси,
- Зголемена соработка со другите општини заради размена на искуства,
- Јакнење на капацитетите на Комисијата за еднакви можности.

ДИНАМИКА НА СПРОВЕДУВАЊЕ НА СТРАТЕГИЈАТА

Спроведувањето на Родово одговорната стратегија за одржлив развој на општина Кочани се предвидува за период од 2019-2023 години, односно динамиката на спроведувањето ќе биде на годишно ниво во овој период. Динамиката ќе биде во согласност со Годишните акциски планови, кои ќе се изработуваат и кои ќе ги содржат конкретните активности кои произлегуваат од стратешките цели и акции на овој стратешки план. Годишните акциски планови ќе бидат со одредена временска динамика, елементи на потенцијални партнерства, како и предвидени средства и извори на финансирање дефинирани во буџетот на секој акционен план. Акциските планови ќе бидат усвојувани од страна на Советот на Општината.

УПРАВУВАЊЕ И КООРДИНАЦИЈА НА АКТИВНОСТИТЕ

Предлагач на Родово одговорната стратегија за одржлив развој на општина Кочани е градоначалникот, кој ја предлага во предлог-верзија до Советот на Општина Кочани. Носител на следењето и координацијата на активностите од оваа стратегија, како и носители на имплементација на активностите кои ќе произлезат од стратегијата ќе бидат градоначалникот со раководителите на сектори и одделенија и на ЈП „Водовод“. Истовремено и граѓанскиот сектор ќе има улога во следењето на работата на Општината и остварување на акциските планови.

Овој документ со стратешко значење дава можности за инволвирање на многубројни субјекти кои ќе ги имплементираат активностите во партнерства или поединечно (локални невладини организации, локални претставници од бизнис-секторот, подрачните единици на министерствата, месни заедници и други субјекти кои имаат надлежности во сите сфери кои се од интерес за руралниот развој). Ваквиот тип активности ќе биде координиран од општинската администрација, со цел запазување на активности кои нема да се поклопуваат.

СЛЕДЕЊЕ И ЕВАЛУАЦИЈА

Општинската администрација (Одделението за локален економски развој) во соработка со останатите општински служби ќе бидат одговорни за следење и евалуација на имплементацијата на Родово одговорната стратегија за одржлив развој на општина Кочани. Одделението на ЛЕР ќе изготвува годишни извештаи за постигнатите резултати во имплементацијата на активностите од стратегијата и истите ќе ги доставува до градоначалникот и Советот на Општината. Извештаите ќе се разгледуваат од страна на Советот во секој прв квартал (јануари – март) во наредната година за достигнувањата во претходната.

ФИНАНСИРАЊЕ НА СТРАТЕГИЈАТА

За спроведување на активностите од овој стратешки документ, потребно е предвидување финансиска и техничка поддршка од страна на буџетот на општината, од страна на буџетите на институциите инволвирани и надлежни за оваа област, но и од страна на надворешно финансирање и донации посебно предвидени со користење на претпристапните фондови на ЕУ за РМ или некои билатерални договори. Изворите на финансии, предвидени за имплементација на стратешкиот план општината ќе ги обезбедува преку средства предвидени со буџетот на општината, кредити и преку издавање општински обврзници и сл.

Финансирањето и спроведувањето на стратешкиот план ќе се разгледува еднаш до двапати годишно и ќе се прави преглед на започнати или реализирани остварувања, како и тековна подготовка на годишни акциони планови за годишно планирање на финансирање на стратегијата.

**РОДОВО ОДГОВОРНА СТРАТЕГИЈА
ЗА ОДРЖЛИВ РАЗВОЈ НА ОПШТИНА
КОЧАНИ 2019-2023**

